

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ
KOMİSYONU
TÜRKİYE’DE YAŞAYAN ENGELLİ
KADINLAR İLE ENGELLİLERE
BAKMAKTA OLAN KİŞİLERİN
SORUNLARI VE ÇÖZÜM
ÖNERİLERİ KONULU ALT
KOMİSYON TUTANAKLARI

—●—
29 Haziran 2016

—●—
KONU

- Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve TÜİK temsilcilerinin sunumları

29 Haziran 2016 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.35

BAŞKAN: Bennur KARABURUN (Bursa)

(Oturum, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Başkanı Radiye Sezer Katırcıoğlu tarafından açıldı)

BAŞKAN – Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun alt komisyonu, Türkiye’de Yaşayan Engelli Kadınlar ile Engellilere Bakmakla Yükümlü Olan Kişilerin Sorunları ve Çözüm Önerileri adlı alt komisyonun dokuzuncu toplantısını gerçekleştireceğimiz inşallah bugün.

Ben yakinen –Başkanımın- çalışmalarını takip ediyorum, zaten çok sık Genel Kurulda beraberiz, farklı toplantılarda da. Uzmanımızın ve diğer alt komisyon üyesi arkadaşlarımızla sık sık istişare ediyoruz. Geldiğimiz noktada biz de bu toplantımıza dâhil olmak, biraz daha yakın temas kurup daha da net bilgilere ulaşmak, bizim de beklentilerimizi sizinle paylaşmak adına bugün buradayız. Üçte Meclis Başkanımızla bir görüşmemiz olacak, rutin KEFEK çalışmalarıyla ilgili bir görüşmemiz olacak. Bu kapsamda da ben hızlıca birkaç düşüncemi sizlerle paylaşıp ayrılmak zorunda kalacağım. Öncelikle ellerinize sağlık, güzel bir çalışma ve inanıyoruz ki çok verimli, çok önemli çıktılar olacak.

Tabii, İnsan Hakları İnceleme Komisyonu, 2015 yılında bir alt komisyon kuruyor, yine engelli bireylerin temel hak ve özgürlükleriyle ilgili. Bunları engelleyen unsurları tespit etmek ve çözüm önerileriyle ilgili bir alt komisyon kuruyor 2012 yılında ve 2013 yılında bunu raporluyor. Tabii, KEFEK’te biliyorsunuz çalışma alanları sadece kadın alanları değil ama kadına bağlı bütün bireyleri, ayrımcılık noktasında her alanı çalışabiliyor. Biz de bu konuyu daha spesifik ele alabilmek için engellilerin de hatta engelliye bakan bireylerin, yakını olanlarının yaşadığı birçok sorun bizzat bize de geldi, biz de sahada bunu tespit etmiştik. Bununla ilgili bir çözüm önerisi geliştirmeye yönelik bir alt komisyon kurduk. Bizi çok heyecanlandıran ve şevkimizi artıran bir alt komisyon ki 2 tane daha var, onlar da aynı nitelikte.

Evet, biliyorsunuz engelli kişilerin haklarına ilişkin uluslararası sözleşme var, 6’ncı maddesi CEDAVV Komitesi’nin 18 numaralı tavsiyesinde engelli kadınlara yönelik taraf devletlere yüklenen sorumluluklar var. Tabii, biz bu spesifik sorunlara eğilmenin yanı sıra tüm engelli vatandaşlarımızın sorunlarına çözüm üretir nitelikte bir çalışma yapıyoruz. Bu raporun çözüm önerileri tüm engellilerimizi kapsayacak ama sadece az önce de bahsettiğim gibi engelliye bakmakta olan birinci derece yakınlarla, ikinci derece yakınların da bizzat hayatlarına dokunacak bir çalışmayı hedefliyoruz. Keza, malumunuz, engelli vatandaşlarımıza yönelik 2005 tarihli 5378 müstakil bir kanunumuz mevcut. Bu kanunda, engellilerimize yönelik doğrudan ve dolaylı olarak ayrımcılık tanımları yapılmış, onların aileleri ve engelli bireylere yönelik hizmetler sunan kurum ve kuruluşların hizmet sunma esaslarını ayrıca ayrıntılı olarak düzenlemişler. Tabii, bu meselenin tek bir yönü yok ama daha yakından baktığımız zaman biliyorsunuz ki erişebilirlik var, destek hizmetleri var, rehabilitasyon yönü var, habilitasyon yönü var. Tabii bunların hepsi gerek engelli bireylerimizin gerekse toplumdaki tüm bireylerin eğitilmesini gerektiren, hakları konusunda bilgi sahibi edilmesi gereken durumu zorunlu kılıyor. Tabii, bununla ilgili alt komisyon Başkanımız Bennur Karaburun ve çok değerli üyeleri, yakın çalışma arkadaşları, uzmanlarımıza teşekkür ediyorum bu vesileyle.

Tabii, Değerli Başkanım da aldığım bilgilere göre Türkiye genelinde engellilerin ayrıntılı, işlevsel bir haritasını, bir durum tespitini görmeye çok ihtiyaç olduğunu ve bunun da yaşadığımız bu sorunlara çözüm bulmada ve ileriye yönelik çözümler üretmede çok iyi bir veri bankası oluşturacağını düşünüyoruz. Bizler kalıcı değiliz, bizden sonraki kurumsal hafızanın devamı, yaptığımız çalışmaları

daha iyi noktaya getirebilmek noktasında önemli olduğunu düşünüyoruz bu somut çıktıların değerlendirilmesiyle ilgili. Tabii, aramızda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığından arkadaşlarımız, yetkililer var; Engelli ve Yaşlı Hizmetlerinden ve TÜİK'ten, Sağlık Bakanlığından temsilcilerimiz var.

Tabii, bizler de başta alt komisyonumuz ve çok değerli milletvekillerimiz olmak üzere, Türkiye'de engelliler hakkında çalışan, kafa yoran, kamu-özel sivil toplum kuruluşları temsilcileri ve akademisyenlerle birlikte bunu olgunlaştıracağız hep birlikte. Sadece bu yönüyle bakmayacağız. Tabii, KEFEK üyesi milletvekillerimizin adına bu çalışmalardan tekrar az önce bahsettiğim gibi çok heyecan duyuyoruz. Birçok engelli vatandaşımızın hayatında güzel değişikliklere, kolaylıklara sebep olacağımızı düşünerek çok heyecan duyuyoruz. Bu şevk ve heyecanla da çalışmalarımıza devam ediyoruz. İyi şeyler olacak, güzel çalışmalar olacak ve tabii hep birlikte aynı hedefe, aynı amaca kilitlenmiş olduğumuzu görüyoruz. Bunu kolaylıkla başaracağımıza inancımız tam. Şimdiden hayırlı uğurlu olsun, hem alt komisyonun bugünkü toplantısıyla sona erecek tüm çalışma raporumuz. Heyecanla sonucu bekliyoruz. İnşallah, Türkiye'de engelli haritasını en sağlıklı, en doğru biçimde ve en işlevsel şekilde oluşturacağımıza inancımız tamamdır.

Teşekkür ederim Başkanım.

BENNUR KARABURUN (Bursa) – Biz teşekkür ederiz, çok sağ olun bizi aydınlattığınız için.

BAŞKAN – Estağfurullah, biz teşekkür ederiz çalışmalarınızdan dolayı.

BENNUR KARABURUN (Bursa) – Evet, bahsettiğiniz gibi gerçekten de engellilerin en büyük sorunu gerçekten Türkiye'de engelli haritasını maalesef çıkarmış durumda değiliz. En son yapılan çalışmalar 2011 yılında ve 2011 yılında yapılan çalışmalar da tam anlamıyla net bir sayı vermiyor. Bunu defalarca Genel Müdürümüzle de görüştük, sağlıktaki çalışan arkadaşlarımızla da görüştük. Buradaki hedef şudur: Bizim, kaç tane engellimiz var? Dolayısıyla, engel grupları nedir? Ve onları tespit ettikten sonra da bizim onlar için yapabileceğimiz sosyal politikalarımızda ilerleme kaydedebilmek. O yüzden, bunu birkaç aylık yönetebileceğimizi düşündük. Geçen toplantımızda da bu, gündeme gelmişti. Sağlık kurumundan arkadaşlarımız, işte gene dediğim gibi Yaşlı Bakım Hizmetlerindeki arkadaşlarımız, yani kurumların toplanmasıyla birlikte yapılabilecek güzel bir çalışma olacağı inancı içerisindeyiz. Belki bunu bir aramızda konuştuğumuzda aile hekimlerinin üzerine bir yük binebilir, engel grupları ve engel oranları ortaya çıkarak. Dolayısıyla, engellisine bakanların da kimler olduğunu tespit etmiş olacağız, onların sosyal anlamda ihtiyaçlarını da nasıl giderebiliriz noktasında, sorunlarının çözümleri noktasında çalışmalar yapacağız.

Buraya geldiğiniz için gerçekten şimdiden tekrar teşekkür ediyorum. Çok verimli bir çalışma olacağına ben de inanıyorum değerli Sayın Başkanımın da söylediği gibi. Hepinize tekrar tekrar teşekkür ediyorum. Bu konuda konuşmak isteyen Genel Müdürüm...

HÜSNİYE ERDOĞAN (Konya) – Şey yaparız, sunuşlarını yapsınlar, o zaman istişare ederiz.

BENNUR KARABURUN (Bursa) – Sunum olarak olmayacak bugünkü toplantımız. Herkesin hemfikir olduğu inancı içerisindeyim, Türkiye'nin engelli haritasını nasıl çıkartabiliriz? En büyük hedefimiz bu. Bu engelli haritası çıktıktan sonra da biz de sosyal politikalarımızı ona göre yönlendirmiş olacağız. Buradan, engellimizin oranı ve engel grubu çıktığında onlara bakan kişilerin de kimler olduğu ortaya çıkacak ve dolayısıyla onlara nasıl yardımcı olacağımız noktasında çözüm noktasına ulaşmış olacağımız inancı içerisindeyim.

Sayın Genel Müdürüm ve sizler, hepiniz çok birikimlisiniz bu konuda. Ben özellikle sizden başlamak istiyorum bir sakıncası yoksa arkadaşlar.

Sayın Genel Müdürümüz İshak Çiftçi Bey'e sözü emanet edelim.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın vekillerim, daha önce de bu Komisyona geldik. O Komisyonda da ben sunum yapmıştım. Dolayısıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, yaşayan engelli kadınlar ile engellilere bakmakta olan kadınlarla ilgili daha önceki sunumumuzda da söylemiştik, bununla ilgili sorunlar ve bunların çözümleri bizi farklı noktalara da götürebiliyor.

Bildiğiniz gibi, daha önce bir istatistik açıklamıştım. Türkiye’de yaşlısına ve engellisine bakan yani bakımla meşgul olan bakım elemanlarında oran kadınlarda yüzde 93 yani evde hastaya bakanların oranı kadınlarda yüzde 93. Dolayısıyla, bu çok ciddi bir oran ve bu oranla ilgili olarak da örnekler vermiştim. Verdiğim örneklerde de şunu söylemiştim: Hakikaten, bu engellisine ve yaşlısına bakan kadınlarımıza bizim çok ciddi çözümler üretmemiz gerekiyor. Düşünüyorum yani şöyle bir kurgu yapıyorum: 25 yaşında bir kızımızı düşünelim, baba veya annenin ikisinden biri yatalak oldu veya evde engelli bir kardeş var, bu kızımızı ona bakmakla yükümlü olduğunda -anne ve baba için düşündüğümüzde- aradan yirmi-yirmi beş yıl geçtiğinde bizim bu kızımızın en az 45-50 yaşına geliyor; onun yüzünden evlenemiyor, herhangi bir işe giremiyor, hastasını kaybettikten sonra tamamen ortada kalıyor.

BAŞKAN – Belki eğitimine bile devam edemiyor.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Dolayısıyla, hiçbir eğitime de gidemiyor zaten. Evde engellisine baktığı için sağlığını erteleyen kadınlarımız var, gerçekten bir doktora bile gidemiyor, komşusuna uğrayamıyor. Dolayısıyla, bunlar büyük sorunlar. Bunun için ileriye yönelik olarak -öngörü olarak söylüyorum- bu bakım yapan, asıl vefakâr olan kadınlarımızla ilgili olarak bizim onları bir sosyal güvenceye kavuşturmamız gerekiyor. Asıl yapılması gereken, eğer bu görevi üstlenmişse... Biz şimdi -kayıtlara girer mi bilmiyorum ama- kaçak işçi çalıştırıyoruz gibi, onlara bakım ücreti ödüyoruz ama bir sosyal güvenceleri yok. Dolayısıyla, sadece bakım ücreti ödüyoruz. Yarın hastasını ya da engellisini kaybettiği zaman bu insanların hâli ne olacak? Baba gitti, anne de öldü, babadan maaş da kalmadıysa veya engelli kardeşinden herhangi bir şey kalmadıysa bu kadınlarımız tamamen ortada kalıyor. Dolayısıyla, bunlarla ilgili olarak böyle köklü bir çözümün üretilmesi, bu ülkede artık bizim insani olarak borcumuz, vicdan borcumuz diye düşünüyoruz.

Şimdi, bu engellilikle ilgili haritanın çıkarılmasıyla ilgili olarak yıllardır dillendirdiğimiz konular var. Engellilik tabii ki konu olarak baktığımızda fiziksel veya sosyal bir sorun olması nedeniyle tespiti çok zor olan bir durumdur. Yani, kişinin kendini nasıl tanımladığına bağlı olabiliyor ya da kişinin bazı şeyleri bilmemesinden de kaynaklanabiliyor. Kişi kendini engelli olarak tanımlamıyor “Ben engelli değilim.” diye düşünüyor. Biz yapılan araştırmaların çoğunu beraber gördük; 2002’de yapılan var, 2011’de yapılan var. Birinde 8,5 milyon diyoruz, diğerinde farklı bir rakam veriyoruz. Birinin kapsamı geniş, diğerinki dar falan. Ama bu, tanımlamaya göre değişiyor yani insanlara sorulan soruya göre değişiyor, engeli nasıl tanımladığına göre değişiyor. Bir kişiye -biraz sonra ayrıntıları da vereceğim- soracağınız sorulara göre, işte, “Siz sakat mısınız, topal mısınız?” diye sorarsanız cevap vermeyebilir ama farklı olarak “Şunu taşıyabiliyor musunuz?” diye sorarsanız “Taşıyamıyorum.” derse o zaman dersiniz ki tamam, bunun tutunmayla ilgili problemi var. “Merdiveni şöyle çıkabiliyor musunuz?” diye sorduğunuzda o farklı bir cevap verebilir. Dolayısıyla, burada, dünyada her ülkenin farklı olarak tanım ve ölçüm kullanmakta olduğunu görüyoruz yani tekdüze bir tanım yok; her ülkenin kültürüne göre, bakış açısına göre bu, farklılık arz edebiliyor, sorduğunuz sorulara veya o kişileri kategorize etmenize göre değişebiliyor. Bu nedenle çok farklı oranlar elde ediliyor. Onun için dünyada tekdüze kullanabileceğiniz bir oran yok. Yani şu ülkenin oranları ile bizim oranları karşılaştıralım...

BAŞKAN – Tabii, çok önemli, belli bir çerçeve çizilmesi gerekir. Şimdi, engelli olup da -ben sahada bilhassa çok çalıştığım için görüyorum- baktığınız zaman fiziksel bir engel yok ama kendisini engelli olarak tanımlayabiliyor. Yani, sağlıkçılar onun ölçütlerini de, standartlarını da büyük bir ihtimal koyacaktır. Zaten özürlü maaşlarını, engelli maaşlarını alabilmeleri için belli oranlar gerekiyor, değil mi?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Yüzde 40’ın üzerinde olması gerekiyor.

BAŞKAN – Yani, onlar yine bu iş alanındaki uzmanlarla yapılacak ama sadece o kişiye sorarak onu tespit etmek zaten sağlıklı olmayacaktır.

BENNUR KARABURUN (Bursa) – Mümkün değil.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Yok, şunu söylemeye çalışıyorum Sayın Vekilim: Bu alanda karşılaştırılabilir bir veri bulmak mümkün değildir.

BAŞKAN – Peki, dünyada bunu yapabilen ülkeler var mı? Böyle bir haritayı çalışsan...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Var tabii var ama hepsi tamamen, yüzde 100, bütün engellilere ulaştı diye bir kayıt yok.

BAŞKAN – Yani, yüzde 90’lık bir veriyi bile oluşturabilmek çözüm üretme noktasında elimizi çok kolaylaştırır, yerinde ve doğru çözümler üretilir.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Tabii ki. Elinizde ne kadar çok veri olursa siz o kadar...

BAŞKAN – O örnek incelenebilir, öyle bir ülke örneği varsa onu incelemek doğru olabilir

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Şimdi, izin verirseniz, şöyle Sayın Vekilim: Dünyada farklı tanımlar kullanıldığından dolayı... Mesela, Katar “Yaklaşık olarak yüzde 1 engellim var.” diye düşünüyor.

BAŞKAN – Tabii, bu gelişmişlikle ilgili bir şey.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Bir başkasına, Yeni Zelanda’ya bakıyorsunuz yüzde 20, Şili’ye bakıyorsunuz yüzde 2, İrlanda yüzde 1; bu, farklı tanımladıkları için. Aslında tanımlar aynı olsa belki bu oranlar aynı çıkacak.

BAŞKAN – Şimdi, bizim CEDAW’daki anlaşmamız noktasında onların ölçütleri vardır, ona bağlı ülkeler nasıl yapmışlar bunu, onlara bakılabilir.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Hepsi var efendim.

BAŞKAN – Yani oradaki şeyler, CEDAW Uluslararası Sözleşme’nin 6’ncı maddesi diyor mesela.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Burada ne yapmak istiyoruz, ben onu anlatmaya çalışıyorum. Ben yıllardır Türkiye’de bunlar niye yapılmadı, onun sebeplerini anlatmaya çalışıyorum.

BAŞKAN – Zor tabii, kolay bir şey değil.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Şimdi, ülkemizde resmî olarak bir kişiye engelli denilmesi için Engelli Sağlık Kurulu Raporu edinilmesi gerekiyor. Bu rapor olmadan kimseye engelli diyemiyorsunuz. Dolayısıyla, bireysel ve sosyal farklılıklar içerdiğinden, burada kişi, engellilik tanımını bilmediğinden kendisinin engelli olduğunu bilmeyenler var veya engelli olduğunu kabul etmiyor veya kabul ediyor ama yararlanacağı bir hak olmadığı için gidip kayıtlara girmiyor yani “Ben herhangi bir yardım almayacağım, bir şey almayacağım, niye kendimi kayıtlara sokayım ki?” diyor, bunu yapanlar var. Engelli Sağlık Kurulu raporlarına başvuranlar ise farklı oranlar alabiliyor yani herkesin engelliliğine göre farklı oranlar verilebiliyor. Ancak, kimse

zorunlu olarak, resmî olarak engelliliğinin tespiti için hekim muayenesine gönderilemiyor. Böyle bir şey yok, zorlayamazsınız, isterse kendisi gider. Kişisel beden veya fonksiyon yetersizliğinden açıklanmaya veya belgelendirmeye mecbur bırakmak zorunda değilsiniz yani böyle insan haklarına aykırı oluyor zaten. Bu nedenlerden dolayı, hiçbir ülkede idari kayıtlarla engelli sayısı bilinmiyor. Yani, bize bugüne kadar söylenen şey şu, dediler ki: “Rapor alınıyor, siz bakım parası veriyorsunuz ve engelli maaşı veriyorsunuz. Bu kayıtlar üzerinden Türkiye’deki engelli sayısının sizde olması lazım, tahmin etmeniz lazım.” Ama zorlayamadığınız insanlar var, kayıtlara girmeyenler var, maaş almak istemeyen var, doktora gidip de rapor almak istemeyen var.

BENNUR KARABURUN (Bursa) – İşte, bu yüzden çok ayaklı bir araştırma yapılması gerekiyor.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Şimdi, onun için engellilerle ilgili veri dünyadaki ülkelere baktığınızda nüfus sayımlarından, sıklık araştırmalarından sağlıyorlar. Ancak, üçüncüsü, ayrıca ülkeler idari kayıtlardan faydalanabiliyor. İdari kayıt istisnadır. Asıl bunlarla ilgili elde edilen veriler ya nüfus sayımlarından elde ediliyor ya sıklık araştırmalarından. Yani, seçiyorsunuz 2011’de yapılan sayımdaki gibi, bu sayım üzerinden...

BENNUR KARABURUN (Bursa) – Ama o da çok sağlıklı bir sayım değil Sayın Genel Müdürüm.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Başka da yolu yok efendim, dünyada da örneği yok yani. Ya nüfus sayımlarından yapacaksınız bunu... Şimdi insanları eskisi gibi evlere kapatıp “Dışarı çıkmayın, bugün nüfus sayımı yapacağız.” diyemiyorsunuz. Elinizdeki MERNİS verileri üzerinden gidiyorsunuz, sıklık araştırması yapıyorsunuz, tahmin çıkarıyorsunuz; dünyada da böyle yapıyor. Yani, bunların üçünü beraber yaptığınızda -eskiler “sağlama” derdi-sağlamasını yaptığınız zaman karşılaştığımızda verileri, ortalama oranı bulabiliyorsunuz. Yoksa, bire bir, dünya üzerinde hiçbir ülkede tamamen bütün engellilere ulaşıldı ve sayıldı diye bir kayıt yok yani dünyada örneği yok bunun. Onun için burada yapılması gereken şey, nüfus sayımlarından faydalanacağız çünkü nüfus sayımı yaparken engellilikle ilgili ilave ettiğimiz sorulardan sonuçları elde edeceğiz.

İkincisi, sıklık araştırması yapacağız. Bu sıklık araştırmalarıyla ilgili birim olarak bizim tavsiyemiz şudur: TÜİK’te bununla ilgili olarak bir birim kurulması gerekiyor -var birim ama yeterli elemanı yok, genişlemesi gerekiyor- ve bununla ilgili soruların o araştırmalar yapılırken eklenmesi gerekiyor.

BAŞKAN – Tabii, o diğer çalışmalar yapılırken öyle bir şey eklenecek, o kısım da eklenecek.

BENNUR KARABURUN (Bursa) – Cengiz Bey, böyle bir çalışma grubunuz var, değil mi?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Şimdi, Sayın Genel Müdürüm artık bu işlerin idari kayıtlar üzerinden alınmadığını söylüyor ama... Bizim İstatistik Kurumu olarak Avrupa Birliği çerçevesindeki sürekli bağlantı kurumumuz Eurostat. Eurostat, geldiğimiz zaman dilimi itibarıyla, artık istatistiklerin öyle alana çıkıp da insanlarla yüz yüze görüşmeler yoluyla değil, günümüzde sosyal istatistiklerin modernizasyonu kapsamında idari kayıtların devreye sokularak istatistiklerin oluşturulması yönünde...

BAŞKAN – İdari kayıtlarla neyi kastediyorsunuz tam olarak?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – İdari kayıtlar dediğim, eğitim aşamasında, her türlü kurumsallaşma yani...

BAŞKAN – Bu, devletle ilgili bir kurumla bağlantı kurduğu an orada...

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Her kurumun kayıtlarına bırakılan izlerden.

BAŞKAN – Sağlaması da böyle olacak zaten. Okula kaydolan, rehabilitasyon merkezine kaydolan, işte, hastaneye giden, iş başvurusunda bulunan...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Sayın Vekilim...

BAŞKAN – Peki, bunları yapmayanlar da olabilir.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Sayın Vekilim, eğer bir avantaj sağlamamışsanız, okula giden engelli çocuğa bir avantaj sağlamıyorsanız, böyle bir kanununuz yoksa bu çocuk idari kayıtlara girmez ki, girmez.

BAŞKAN – Girmez işte, o kısım da var.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ –Yani, sağlık yardımı vermiyorsanız veya insanlara diyelim ki siz herhangi bir yardım vermiyorsanız, devletten talep edeceği bir sosyal yardım yoksa o kişi idari kayda girmez.

BAŞKAN – Onların da yolu var Sayın Genel Müdüürüm. O kısmı da araştırarak başka bir yöntemle yapabilirsiniz, ona ulaşabilirsiniz.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Bizim de söylediğimiz o efendim, onun aynısı.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Şimdi, Sayın Başkanım, bu tür işlerde yani idari kayıtlar da tabii ki dört dörtlük idari kayıtlar değil. Yani, bütün kurumlarımız esas işler temelli olarak kayıt tutuyorlar. Adalet Bakanlığımıza bakın, biz Adalet Bakanlığının idari kayıtlarını da kullanıyoruz. Adalet Bakanlığının idari kayıtlarında temel olan, hükümlü, tutukluların doğru, tanımlanmış yasa maddeleri çerçevesinde tutuklandığının, hüküm giydiğinin esas alınması, esas dikkat ettiği konu o. Yani, hükümlünün ya da tutuklunun eğitim durumu, efendim, medeni durumu falan, onlar çok sonra işaretlenen şeyler.

Burada da -geçen ki toplantımızda Sayın Başkanıma da ilettim- bizim Ulusal Eğitim İstatistikleri Veri Tabanımız var, Millî Eğitim Bakanlığının verdiği bilgiler var, Yükseköğretim Kurumunun verdiği bilgiler var. Bütün bu konularla ilgili olarak idari kayıt dediğim bütün idari kayıtları alıyoruz. Ancak, 2018 üniversite mezunu kayıtları geliyor yani 2018 olmadığı hâlde öyle mezunlar geliyor. Yaş grubuna bakıyorsunuz, öyle bir eğitim durumu olmaz. Biz ne yapıyoruz? Bu idari kayıtları düzeltiyoruz, ilgili kurumlarla istişare ederek onların yanlışlarını falan. Yani, idari kayıt artık günümüzde... Bu hem pahalı bir şey ve artı şunu söyleyeyim...

BAŞKAN – Peki, ne öneriyorsunuz, öneriniz nedir?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Bu konuda bir veri tabanı kurulması çalışması zaten 2008’de başlamış. Şimdi, Genel Müdüürüm... Bizim buradaki amacımız ne?

BENNUR KARABURUN (Bursa) – Engellinin haritasının çıkması.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Haritası ama akabinde engelliye destek vermek, ihtiyaçlarını karşılamak, sosyal politikalar...

BENNUR KARABURUN (Bursa) – Ama oranını bilmemiz lazım ki biz de ona göre destek verebileceğiz. Yani, onlara bakanlar, engelliler...

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Sayıyı bilmeden sosyal politika oluşturma ihtimalimiz yok ki.

BENNUR KARABURUN (Bursa) – Yani, önce bir sayıyı bilmemiz lazım.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Sayıyı da bileceksiniz, hazırlık da yapacaksınız.

BAŞKAN – Hemfikirdir, bu konuda sıkıntı yok bence.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yani, şimdi Türkiye İstatistik Kurumunun verdiği rakamlar Türkiye’de zaten...

BAŞKAN – Cengiz Bey, çok özür dilerim, sözünüzü kesiyorum. Üçte Meclis Başkanımızla bir görüşmemiz var, geç bile kaldım. Ama tabii çok heyecanla ve şeyle dinliyorum. Ben şunu söyleyeyim yani böyle bir çalışmaya ihtiyaç yok diye mi düşünüyorsunuz yoksa zaten var, yeterlidir mi diyorsunuz? Bana bir cümle söylerseniz ben iyi anlarım.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Benim söylemek istediğim cümle şu: Türkiye İstatistik Kurumu zaten örnekler üzerinden çalışır yani Türkiye’deki engellilikle ilgili olarak bir araştırma yapacağım dediğinizde bunun çerçevesi ne ki diye bir cevap gelir yani ben örneği nereden çekeceğim? Çünkü çalışmaların öbür türlü tam sayımdır yani ülkedeki bütün nüfusu içeriye kapatacağız -önceki yıllarda olduğu gibi- sayacağız, kaç “Engelliyim.” diye...

BAŞKAN – Tamam anladım ben sizin dediğinizi.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Ben siz gitmeden bir cümle söyleyebilir miyim siz gitmeden?

BAŞKAN – Tabii buyurun.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Şimdi mesele şu efendim: Biz bunu teklif ediyoruz ama bize TÜİK’in söylediği şey şu: “Böyle bir donanım yok.” Oluştur kardeşim, devlet buna engel değil ki. “Böyle bir şey yaparsam çerçevesi ne olacak? 10 bin kişiye soru soracaktım, şimdi 30 bin kişiye sormam lazım.” Sor 30 bin kişiye, buna da engel yok, kaynak sorunu da yok ülkede ama bunun kurumu sizsiniz, siz yapacaksınız ki biz verileri alalım, değerlendirelim. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının böyle bir donanımı yok ki.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Ben de hemen bir cümleyle şunu söyleyeyim: Sayın Genel Müdürüm “Bu iş çok karmaşık bir şey, bunun engellilik durumunu söyleyen var, söylemeyen var.” diye kendisi söyledi. Lise mezunu bir TÜİK anketörü gidip de bir insanın sadece 2-3 sorudan engelli olup olmadığını alamaz.

BAŞKAN – Peki, anladım ben, konuyu anladım. Zaten TÜİK üzerinden bu işi yapamayacağımızı gördüm. Bu daha detaylı... Burada sağlık alanında uzman arkadaşlarımız, milletvekillerimiz var. Bunun tabii, mental bozuklukları var, çok farklı engelli, özürli durumları var. Bu kadar detaylı bir veritabanı oluşturulabilir mi, bir harita oluşturulabilir mi, bunu tartışmak lazım. Bu daha detaylı bir çalışma gerektirecek.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Onlar idari kayıtlardan geliyor Sayın Vekilim zaten. İdari kayıtlardan onlar geliyor.

BENNUR KARABURUN (Bursa) – Sağlık raporlarında da var zaten.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – O zaman, işte, gelen kayıtları aslında bir yerde yani acaba...

BAŞKAN – Bu başka bir çalışma isteyecek, sadece TÜİK üzerinden olmayabilir, öyle anladım.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Beraberce olacak efendim.

BAŞKAN – Beraber olacak, o boşlukları tamamlayarak genel bir şey oluşturacağız yani verileri birleştireceğiz benim anladığım kadarıyla.

Çok özür dilerim, sonrasında tekrar yine bir araya gelelim, bunu ayrıca oturup bir şey yapmamız lazım, farklı bir beyin çalışması yapmamız lazım.

(Oturum Başkanlığına Başkan Bennur Karaburun geçti)

BAŞKAN – Devam edelim arkadaşlar.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN - Şimdi, daha önce Türkiye İstatistik Kurumu ne yaptı? Engellilerin sorun ve beklenti anketini yaptı ama bunu nasıl yaptık? Biz bunu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının veri tabanındaki kayıtların içerisinde örnek seçerek yaptık. Yani öbür türlü, haneleri, hane halklarına gidip de bunun sayısı günümüzde 10 bin hane halkını ziyaret edebilirsiniz, parayı çok verirsiniz, personeli çok tutarsınız, bu, 100 bin haneye de çıkabilir ama aldığımız cevap ne olur? Şöyle olur: 78 milyondaki engellilik oranı yüzde 6 deriz. Sizin ihtiyaç duyduğunuz rakam bu mudur?

BAŞKAN – Şifahi bir şey olmuş olacak o zaman.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yüzde 6 engellilik var deriz. Yani siz buradan ne engellilik derecesini çıkarabilirsiniz... “Kim engelli?” sorusunu çıkaramazsınız.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Derecesini istemiyoruz ki, derecesini doktor veriyor, TÜİK’ten öyle bir talebimiz yok.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Hayır, hayır, “Kim engelli?” sorusuna nasıl cevap alacağız?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Şimdi, soracağımız sorulara göre değişiyor bu.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yani eğer buysa bunu daha önce yapmışız biz. Türkiye nüfusunun yüzde 6’sı engellidir, kendisini engelli olarak beyan ediyor diye bir cevap verebiliriz.

BAŞKAN – Yani o zaman siz TÜİK olarak mesela, biz farklı sacayağı şeklinde yapalım diyoruz. Mesela, sağlık kurumundan, işte, ne bileyim, alabileceğimiz idari kadrolardan size gelmiş olsa ve siz de bunun çalışmasını yapmış olursunuz.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Bir daha tekrar eder misiniz, tam anlayamadım.

BAŞKAN – Yani kurumlardan toplayıp siz, bize net bir bilgi verebilecek misiniz? Kurumlardan, idari kadrolardan, sağlık kurumlarından...

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Hayır, onu biz yapamıyoruz. Zaten Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında bu tür bilgilerin aktığı bir veri tabanı var, bu amaçla kurulmuş olan yani onun aktive edilmesi lazım.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Sayın Vekilim, biraz Tayyar Bey’e söz verebilir miyiz? Tayyar Bey bizim AR-GE Daire Başkanımız, biraz da o konuşsun istiyorum.

BAŞKAN – Tabii, tabii. Evet, bu konuda o da çok bilgili.

Tayyar Bey, buyurun.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Şimdi, şöyle, Banu Hanım geçen toplantıda söylemişti, bence en önemli söz, bugün Genel Müdürlüğümüzün de söylediği, bu kafa karışıklığının nedeni dünyada da bir kafa karışıklığı var, bunu Banu Hanım aynen söylemişti. Bu, dünyanın hâlâ çözmeye çalıştığı bir konu çünkü iç hastalıklarda -hani ben hekim değilim, ben psikoloğum- herhangi bir problem olduğu zaman o, her bakan hekim tarafından hakikaten üzerinde ince çalışılması gereken bir husus. Böyle metreyle ölçebileceğiniz bir cihazı yok ki üstünüze tutup da skor verebileceği bir sistem değil. Bu anlamda dünyanın nasıl baktığına biz bakıyoruz. Dünya hâlen bu sistemi çözmeye çalışıyor. Genel Müdürlüğümüzün dediği önemli bir cümle var, dünyada bunu yapan ülkeler kendi arasında yıllar içerisinde

yapmış 5-6 kere, karşılaştırma yapamıyor çünkü sorular değişmiş. Eskiden bir adama gidip -bakın, etrafınızdaki normal tanıdığınız birisi varsa tanıdığımız birisi açısından düşünün, yoksa kendimize soralım bunu- “Psikiyatrik rahatsızlığımız var mı?” diye soruyorduk. Ya, psikiyatrik rahatsızlığı olan bir adam “Psikiyatrik rahatsızlığım var.” der mi? Bunu işte, hekimler daha iyi biliyor. Dolayısıyla, “Zihinsel özrünüz var mı?” diye soruluyordu, TÜİK’le beraber yaptığımız araştırmada bu soruları sorduk ama dünya o zaman bu bilgideydi. Bu, yeni gelişen, bilinen bir alan.

Şu anda geldiğimiz yerde dolaylı soruyoruz. Ne soruyoruz? “Yakın hafızayı hatırlamakta, işte, ilişkilerinizde, dört işlemi yapmakta bir zorluğunuz var mı?” diye soruyoruz. O zaman “Evet.” diyor. Şimdi, biz bu soruyu sorduğumuz zaman zihinsel süreçlerinde her neden olursa olsun problem yaşayanları biliyoruz. Politika planlayan kişi bu sorunun cevabını alıp bununla ilgili politika ne planlıyorsa o kişiler yönelik bu sıklık araştırmasını, aynen Cengiz Bey’in biraz önce bahsettiği gibi bu veriyi alıp kullanacak. Burada tamamen ben şizofrenleri merak ediyordum, bipoları merak ediyordum; bu, buna cevap vermez, buna hiçbir anket cevap vermez. Hareket güçlüğüyle ilgili olarak bir sıkıntı mı yaşıyorduk, eskiden sorumuz neydi? “İşte, kalça çıkıklığınız var mı, omurganızda skolyoz var mı, bilmem ne, bilmem ne var mı?” Bin tane hastalık var, ortopedi var, onun altında bir daha FTR’nin hastalıkları var; bu sistemin çalışmayacağını dünya keşfetti. Neye döndü? İki sistem var: Bir uzun, bir kısa formül. “Hareket etmekte güçlüğünüz var mı? Bir şeyleri tutmakta, kavramakta güçlüğünüz var mı?” diye soruyor.

BAŞKAN – Yani siz bunun anket yöntemiyle olabilirliğini...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRESİ BAŞKANI TAYYAR KUZ – Biraz daha devam etmem gerekıyor.

Bu anlamda böyle sorularla ölçüyor. Bu sorulara göre eğer biz eve destek yollayacaksak, eve temizlik hizmeti yollayacaksak -bu politikayı kim yapıyor? Bakanlık olarak biz yapıyoruz, diğer bakanlıklar da tabii ki yararlanıyor- “Ben orada çok ağır bir şekilde hareket edemiyorum, çömelemiyorum.” diyenlere biz servis göstereceğiz. O anlamda bu soru zaten bana cevap veriyor, Cengiz Beylerin gerçekleştiği bu araştırma. Ama siz çok çok detay bir şey sorarsanız bunun için ayrı ayrı veri tabanı da değil, büyük örnekleme araştırmalar yapmak gerekir. Bu anlamda biz buradan, bu sorulardan bunları çıkarabiliyoruz. Bu anlamda bu durumu arz ettim.

Ama sadece engelliliği anlamakla ilgili olarak dünyada -biraz önce Genel Müdürümüzün de bahsettiği gibi- bir, nüfus sayımlarında soru soruluyor; iki, örneklem çalışmaları yapıyor, Cengiz Bey’in bahsettiği gibi; üç, idari kayıtlardan yine yararlanıyor. İdari kayıt demek, sizin sunduğunuz hizmeti buraya bir veriyorsunuz, bir yem gibi düşünün, yeme gelenlerin sayısını alıyorsunuz. Onun için Amerika’da özel eğitim alan çocukların sayısı var. İdari kayıtlardan bütün Amerika’daki engellileri çıkaran bir ülke yok. Amerika, Japonya, İngiltere, dünyanın en gelişmiş ülkeleri o ülkedeki yaşayan her engellinin sayısını bilemez, bilebilmesine imkân yok. Hangi kadına meme seansında ibraz edeceksiniz, “Bunun için gideceksin rapor alacaksın da bilmem nereye gideceksin.” denilebilir? Hangi erkeğin mahrem bir problemi için “Sen gideceksin...” Geçen toplantıda da bunu söyledim, insan hakları yaklaşımı gereği kimseyi sevk edemeyiz. 65 yaşın üzerinde biliyoruz ki biz engellilik oranı üçte 1 şu andaki cetvele göre. Siz bugün mesela Meclisin içerisine gidip “Efendim, ben anket yapacağım, istatistik geliştireceğim, hadi sağlık kurulu raporuna gidelim.” diyebilir misiniz? Diyemezsiniz. O kişi ne kadar saygınsa öbür insan da o kadar saygın, onun mahremiyeti ne kadar önemliyse bunun mahremiyeti de o kadar önemli. Sıklık araştırmalarıyla genel profili anlıyoruz, Türkiye’nin genel haritasına bakıyoruz biz. Aslında harita budur. Bakıyoruz hareket edemeyen ne kadar, fiziksel güçlüğü olan ne kadar, zihinsel güçlüğü olan ne kadar. Onun haricinde de...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Kimsenin spesifik hastalığını ya da engelliliğini tespit edemiyoruz, bir genelleme yapıyoruz. Ondan sonrası kayıtlara girdiği zamandır zaten, kendiliğinden gelir.

BAŞKAN – Aslında sağlık kurumuna girdiği zaman...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Şimdi, bu genel profilin içerisinde devlet bir politika planlarken, bir yardım vereceği zaman, 2022 evde bakım veya bir ücretsiz seyahat hakkı verdiği zaman ne diyor? Bu sıklık araştırmasına göre hareket etmiyor, ona göre politikayı, genel çerçevesini belirliyor, “Sen bir de sağlık kurulu raporu al bakalım.” diyor. Sağlık kurulu raporu almak için yetkili hastaneye gidiyor, orada 5 farklı uzman günlerce onu inceliyor, tetkik yolluyor, tahlil yolluyor. Hekimlerimiz var aramızda, bunlar bu süreci çok iyi biliyor, bu, zahmetli bir süreçtir. 5 hekim bile bazen bir araya geliyor, uzlaşmıyor, tekrar istişare ediyor, arkadaşlarına danışıyor çünkü bu, hakikaten metreyle, cetvelle ölçülebilecek bir alan değil. Ondan sonra bir sağlık kurulu raporu veriliyor. İşte, bizim devletin bir hak verirken yararlanacağı, alacağı çerçeve o yüzde 40 barajını geçendir. Ama siz özel eğitimden bahsediyorsunuz, özel eğitimin de yüzde 40’ın haricinde başka bir barajı var, yüzde 20. Yüzde 20’yi de yine hekim veriyor. O sağlık kurulu raporuna göre şekillendiriyoruz. Yüzde 35 ÖTV indirimli araç isterseniz yüzde 90’a çıkması gerekiyor veya ortopedik engeli... Onun da yine çerçevesini sağlık kurulu raporuyla çiziyoruz. Yani genel haritayı, ihtiyaçları, genel sosyal politikayı belirlerken bunu, spesifik bir hak verirken sağlık kurulu raporunu al, hatta bir de bununla da ilgili değil, bir de üstüne ekliyoruz, diyoruz ki aynı zamanda yoksul olman gerekiyor, yoksul olmanın haricinde bir de evde sosyal dezavantajın olması gerekiyor ki sana evde bakım vereceğiz diyoruz. Yani bir evde bakım parasını ne bununla ne sadece sağlık kurulu raporuyla çıkarabilirsiniz. Neden? İkinci, üçüncü kriteriniz var. Araç alırken de kriteriniz var, diyorsunuz ki ben sağlık kurulu raporuyla sadece belgeletirim ama bir de senin için arabada bir düzenleme olacak. Onun için işte, o otomatik vites kullananlar alsın mı almasın mı diye büyük teraneler yaşandı. O anlamda biz genel politikayı bununla hedefliyoruz. Sağlık kurulu raporlarıyla da bizim, asıl devletin engelli dediği kesim...

Türkiye’de bütün engelli insanların sayısı bilinebilir mi? Bilinemez. Neden bilinemez? Hakları sağlık kurulu raporuna göre verdiğimiz için Türkiye’deki 70 küsur milyonu da sağlık kurulu raporuna sevk edemeyeceğimiz için... Neden sevk edemeyiz? Zorlayamayız, işfa etmeye şey edemeyiz. Benim kaç tane arkadaşım var özellikle üst sosyoekonomik kesimden, “Ben o raporu almam, kayıtlara girecek. O kayıtlar ileride... İşte, ben çocuğumun kaydına girsin istemiyorum.” diyor. Dolayısıyla, herkesin farklı bir tepkisi var: Psikiyatrik rahatsızlığı olan farklı düşünüyor, mahrem diye adlandırılan, aslında sağlığın her alanı mahremdir de, o, farklı bir şey düşünüyor, jinekoloji farklı düşünüyor, üroloji farklı düşünüyor vesaire vesaire. O anlamda...

BAŞKAN – Şöyle bir şey var ama şunu söyleyeceğim: Bizim hedefimiz ne burada? Evet, Türkiye’deki engelli haritasını çıkarmak. Biz bu haritayı niye çıkartıyoruz? Onlara sosyal yardım sağlayabilmek için. Zaten başvuranlar aldıkları derecelere göre sosyal yardım yapılabilir ya da yapılamaz noktasında...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Şöyle Sayın Vekilim: O, sağlıklı olmuyor.

BAŞKAN – Yani Türkiye’de kaç tane engellimizin var olduğunu tespit etmek gerçekten çok zor, bunu anladım. Ama bizim amacımız, bunları niye tespit ediyoruz? Biz, onlara sosyal anlamda ne kadar destek olabiliriz noktasında...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Şöyle efendim, izniniz olursa.

Şimdi, sosyal politikalar belirlenirken makro belirlenir, kişiye göre değil yani kişi sayısı belli olursa... Diyelim ki bütün raporlara göre politikalar belirlenseydi farklı olurdu ama öyle değil. Bu sosyal politikalar Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından belirlendiğinde, yön verildiğinde siyaset tarafından, Maliye Bakanlığına gittiğinizde çarpıyorsunuz duvara. Niye?

BAŞKAN – Evet, Maliye Bakanımızla konuştum ben de.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Çünkü eğer bu genel profili bilmezseniz yani Türkiye'nin o tahmin haritasını bilmezseniz o zaman bütçeden alacağınız kaynak ve yapacağınız harcamayı da doğru tahmin edemiyorsunuz. Biz ilk başta şunu söyledik, dedik ki: İşte, evde bakım parası vereceğiz, çok cüzi bir şey tutar diye hesap ettik ama bu hakkı verdikten sonra o kadar çok insan ortaya çıktı ki Maliye Bakanlığı isyan etmeye başladı bu sefer de yani “Siz böyle demiştiniz ama şu kadar oldu.”

BAŞKAN – Haklı olarak. Hak eden de aldı, hak etmeyen de aldı.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Hak edene de isyan etti yani sayı çok fazla çıktı. Bizim tahminlerimiz yanlış çıktı o zaman, sayı da yanlış çıkınca Maliyenin planlamış olduğu bütçe rakamlarını çok aştı. Çok aşınca bu sefer sosyal politika birbirine girmiş oldu. Şöyle bir dönüş oldu bu sefer de, dönüp de suçlamaya başladılar, “Hükümet siyaset meydanlarında söz verdi, şimdi iş uygulamaya gelince bunları vermeyecekler.” gibi bir dönüş oluyor bu sefer de. Hâlbuki siz politikalarınızı sağlıklı olarak yani bu belirlenmiş tahmini haritalar üzerinden yaparsanız yanılma payınız çok daha düşük oluyor, o yüzden de buna ihtiyacımız var, bir.

İkincisi, Türkiye'nin sadece maddi anlamdaki hizmetleriyle ilgili değil, eğitim politikasıyla ilgili, okul binasından tutun da binaların erişilebilirliğine kadar yapacağınız bütün yatırımlarda bunu tahmin edebilme şansınız çok yüksek oluyor.

BAŞKAN – Ama zaten mesela diyelim ki eğitim almak istiyorlar, onu kayıt altına geçirmezse o eğitim hakkını da alamayacak. Yani bizim amacımız onlara eğitim götürebilmek. Siz şimdi engel grubunuzu söylemediniz ve engellisiniz, dolayısıyla eğitim alacağınız o alana da giremezseniz.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – O haktan faydalanamazsınız zaten, giremezsiniz, evet.

BAŞKAN – Dolayısıyla, biz ne yapacağız? Eğitim almak isteyen, gerçekten de bu dezavantajı olan kişileri tespit etmeye çalışıyoruz. Neden? Çünkü biz, onlara sosyal anlamda destek verebilmek maksatlı...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Ama uygulanabilirliği kalmıyor politikanın, onu söylemeye çalışıyorum. Hakkı veriyoruz, çok geliyor bu sefer de.

BAŞKAN – Kayıt altına girmeyenler zaten sosyal anlamda destek alamayacak anlamına geliyor. Ha, bu da ne anlama geliyor? Türkiye'nin net bir şekilde kaç tane engellisinin var olduğunu göremiyoruz anlamına geliyor. Ama zaten göremeyeceğiz çünkü yurt dışında da aynı şeyler söz konusu.

Buyurun.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Sayın Vekilim, bir şey eklemek istiyorum.

Şimdi, sosyal yardım alanların sayısı ise şu anda zaten belirlediğimiz kriterlerde sosyal yardım alan sayısı belli, evde bakım belli, 2022 belli, dul kadın kapsamındakiler belli, şehitler belli, dolayısıyla oradan belli. Siyasi irade eğer “Ben bunu artırmak istiyorum.” derse ne der? Yüzde 40'ı değil, yüzde 35'e çekiyorum der, yüzde 35'e çektiği zaman da belirli bir projeksiyon yapılır. Yani zaten şu anda ben Anadolu'ya çok gidiyorum, büyük ihtimalle sizler benden daha fazla geziyorsunuzdur siyaset nedeniyle. Köylerin en ücre yerlerine gitmeyi ben çok seviyorum, soruyorum, yaşlılık kısmında

2022’de biraz hafif bilmeyen böyle binde bir adama rastlıyorum da engellilik alanında kalmadı çünkü özel eğitim rehabilitasyon kurumu, hastane müdürü, bakkala kadar, esnafa kadar kaymakam, vali, hepsi seferber oldu, o insanın refahının artması için bunu bildirdi. Çoğu insan sevap olur diye evde bakım yardımını evden çıkmayan, gazete okumayan insanlara bizzat bildirdi, gitti. Yakınımızda var, kaç tanesine evde bakım bağlanmasına vesile oldu. Artık Türkiye’de 800 küsur lira, 900 lira bağlanırken o haktan haberdar olmayan sayısını ben pek yani vardır, büyük konuşmamak lazım da sayının oldukça azaldığını, bu yardımların bilinirliğinin arttığını, insanların artık medya, sosyal ve komşu ilişkileri içerisinde farkında olduğunu düşünüyorum. Burada siyasi irade dediğim gibi artırmak istiyorsa bir projeksiyon yapılır.

Şimdi, eğitim hakkıyla ilgili olarak söyleyecek olursanız hani bize hâlâ okul müdürleri içerisinde okula kaydını yaptırmadı diye telefonlar geliyor. Bir yandan hâlihazırda başvurusunu yapan insanın kaydını kabul etmeyen bir müdür için biz...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – “Bu, bizim çocuklarımızla aynı sınıfta okumasın.” diyorlar.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – ...bir müeyyide yaptırmak için toplam büyüklüğü mü bilmemiz lazım? Yani, evet, “Ya müdür, sen bunu almadın. Ben bunu görmüyorum ama işte daha da geride on bin tane var. İşte, bak, bu on bin tane...” İnsan hakları perspektifi... İmzaladığımız anlaşmalar, işte, cumhuriyetimizin ortaya koyduğu bütün değerler diyor ki: Bu, bir kişi de olsa eğitime katılacak.

Daha geçen gün toplantı yaptık Antalya’da. İki yıl önce eğitime dâhil olabilmış, 16 yaşında; iki yıl önce, 14 yaşında, eğitime ilkökul 1’den başlayabilmiş. Yani, biz bunu kaçırdık, olayın ihtiyacını, vahametini, gereklerini ortaya koyabilmek için istatistiğe muhtaç değiliz. Kaldı ki...

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – O zaman niye yükleniyoruz? TÜİK...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Geleceğim efendim, geleceğim.

Şu anda bütün çocuklara otomatik kayıt yapılıyor biliyorsunuz, bu kayıt da yapılmak zorunda. Ama, çocuk okula kayıt olmadığı zaman oraya dolduruluyor. Hasta mı, ağır hastalığı mı var, neden gelmiyor; soruşturma yapılıyor, mülki amire bununla ilgili yükümlülük veriliyor. O da onun takibinden mükellef. Yine, ülkemiz bununla ilgili bir mekanizma koydu.

Burada bu konuyu da ben açıklamış olayım sosyal politikayla ilgili olarak. Ülkeler idari kayıtlarla ilgili olarak... Başkanımız, hani, saha çalışmasının sağlıklı olmadığını, resmî kayıtların daha sağlıklı olduğunu söyledi. Evet, dünyada idari kayıtlara doğru bir eğilim var. Resmî evraklara girmiş verilerin daha sağlıklı olduğu düşünülüyor. TÜİK, bununla ilgili olarak müsteşarlar düzeyinde yaptığı toplantıda bütün bakanlıklara bunu deklare etti. Çok üst düzeyli katılımlı bir toplantı bu. Dedi ki: “Artık her şey resmî kayıttan olsun, daha sağlıklı olsun.” diye. Yalnız, kaynak gösterdiği Eurostat’la ilgili olarak tesadüfen... Hani, burada da Arzu Hanım var, arkadaşımız, bizim bir projede Eurostat’la görüşmeye gitti. Ben, Arzu Hanım’a gitmeden önce özellikle sordurdum. Zamanında biz bir özveri yaptık. Eurostat temsilcisine bu özveriyi anlat. Artı, idari kayıtları kim kullanıyor, nasıl kullanıyor, lütfen istatistiğini getir dedim. Arzu Hanım ve diğer arkadaşlarımız da gitti, Eurostat’taki arkadaşlar “İdari kayıtlarla bu elde edilemez.” dedi. Şimdi, benim bildiğim Eurostat 1 tane mi, 2 tane mi? Biz, Eurostat’la görüştük. Biz bu görüşmelerin sonrasında -tabii ki görevimiz bu, işimiz bu- Almanya’ya gittik, Almanya’daki Sosyal İşler Bakanlığındaki İstatistik Birimi Başkanı Rainer Bey’le görüştük. Washington gruba gittik, Danimarka’daki toplantısına, orada sorduk. Yakasına yapıştığımız adama, çay içerken bile, şey ederken bile, ya, bu veriyle ilgili idari kayıta bunu kim tespit ediyor diye... Ben daha bulamadım. Bulabilen birisi varsa bana ülkesiyle...

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Kim o? İdari kayıtlara...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – İdari kayıtlarla tüm nüfusa ulaşabilen, idari kayıtlardan, bütün ülkeden yararlanıyor. Biraz önce bahsettiğim gibi, Amerika, özel eğitim alan çocukların sayısını tutuyor, İrlanda işsizlik kayıtlarını tutuyor, istihdam verilerini tutuyor.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Orayı anladım.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – İdari kayıtlarla kendi ülkesindeki engellilik profilini çıkarabilen bir ülke daha görmedim. Bana “Gördüm.” diyen ülkesiyle, kurumuyla, evrakıyla koysun, ben de ona göre eksikliğimi anlayayım. Bununla ilgili olarak yaptığımız görüşme on, on beşi geçti.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – O zaman çıkaralım diyoruz, bir örnek bulalım kendimize diyoruz.

BAŞKAN – Biz onlara örnek olalım.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – O zaman, bir örnek yok önümüzde, onu bir şey yapalım.

BAŞKAN – Buyurun.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Ben Muğla milletvekiliyim, tıp doktoruyum, Nurettin Demir adım.

Şimdi, sosyal yardım ve ekonomik yardım açısından engelli coğrafyasını çıkarmak yanlış olur, hatalı da olur. Kendisinin engelli olduğunu düşünen herkesi değerlendirmek durumunda olması lazım ülkenin ve bunun derecelendirmesini koyacak. Biraz önce söylediniz işte: Yüzde 20 engelli, yüzde 35 engelli, 40 engelli, 60 engelli, 90 engelli, tümü, bunu çıkarmaya çalışmak lazım. Belki biraz uzun bir süre çalışılacak ama buna göre, siyasetçiler de politika belirler. Ne kadarına, nerede, nasıl yardım edecek, nasıl eğitim programına alacak, nasıl ona destek verecek, sosyal yardım verecek; doğrusu bu olmalı, buna bu yöntemle bir program, proje oluşturmak lazım Türkiye genelinde. Eğer siz bunu oluşturamazsanız çok eksiklik ve hatalar olacaktır. Ha, bunu yapabilen ülke var mı? Evet, yok ama buna yakın olan var; İsveç mesela, Almanya bu konuda epey iyi noktalara gelmiş. O zaman idari kayıt sistemi de oturmuş olacak Türkiye’de, öyle değil mi? Şimdi, bazılarına bakarsanız, o yüzde 35’liğiyle kendisini çok ciddi engelli sayıyor.

BAŞKAN – Kişinin kendini ne saydığı önemli değil aslına bakarsanız.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Ya da böyle, yüzde 30-35 engeliyle mesela iş bulamadığını söylüyor. Yani, yüzde 30-35 engelli olması, onun iş bulmasında da engel. Yani, idari bakımdan bakıldığında, yüzde 40’ın üstünde olmadığı için normal görüyor ama bir iş yerine gittiği zaman o vatandaş “Engellisin sen kardeşim, benim işime yaramazsın.” deniyor ve böylece ne olmuş oluyor? Ortada kalmış oluyor yani bu...

BAŞKAN – Ama, şimdi, şöyle: Engellilerimize de biz ne yaptık? Mesela, özel sektörlerde yüzde 4 oranında, devlette de yüzde 3 oranında engellimizi istihdam ediyoruz.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – O ayrı, siyaseti anlıyorum ben.

BAŞKAN – Hayır, hayır, siyaset anlamında söylemiyorum Sayın Vekilim. Yani, şimdi, engelli ya da değil, eğer yüzde 40’ın üzerindeyse engelli sayılıyor ve o engelli istihdamında çalışabiliyor, normal sağlıklı istihdamda çalışmıyor. Çalışmak isterse o da kendi bileceği iş ama işveren bunu almak istemiyor bu şekilde. Asıl sıkıntı aslında yüzde 40’ın altında, yüzde 35’lerde olan...

NURETTİN DEMİR (Muğla) – İşte ben de onu söylüyorum zaten. Bize en çok müracaat o geliyor. Yani, diyor ki: “Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesine heyetten birisine telefon etseniz de benim yüzde 37’mi yüzde 40’ın üzerine çıkarsa.” Neden diyorsunuz. “Ben engelli statüsünde de değilim. Engelli

kadrosundan bir iş de bulamıyorum ama özele gittiğimde de ‘Sen benim işime yaramazsın.’ deniliyor.” Şimdi, bu, önemli bir kısım yani işin bu kısmından yararlanamıyor yani ne sağlam ne engelli? Anlatabiliyor muyum?

Şimdi, o ayrı bir konu, ben onu demek istemiyorum. Yani, Türkiye’de eğer engelli coğrafyasını oluşturmak istiyorsak önce engelli olan herkesi değerlendirip, derecelendirip işte hafif, orta, ağır... Biraz önce söylendiği gibi -kriter- dünyanın neler yaptığı ortada. Bunlar değerlendirilir, ona göre de politikalar belirlenir yani bizim politikaya göre engelli aramamız lazım. Anlatabildim mi?

BAŞKAN – “Engelli bir görelim, ondan sonra biz de politikalarımızı uygulayalım.” diyorsunuz.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Evet, ben de onu diyorum. Yani, bu çok önemli bir kısım. Yani, der ki: “Bugün 22 milyon engelli var ama ben bütçeme bakıyorum, on sene. Ben bu 25 milyonu da karşılayabilirim.” dediği zaman bu belki yüzde 40 değil de yüzde 35’i alacaktır. Yani, politikayı bizim elimizdeki verilere göre planlamak lazım, programlamak lazım, benim anlatmak istediğim bu.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Bizim de tam savunduğumuz bu Sayın Vekilim, sizi teyit etmek için söylüyorum.

Şimdi, devletler, sosyal politika çözümlerini belirlerken kime göre elindeki kaynakları nasıl dağıtacaklarını kararlaştırırlar. Eğer elinizde veri varsa ve elinizdeki kaynağı kaç kişiye ve kimlere dağıtacağınızı bilebiliyorsanız o zaman belirlediğiniz, diyelim ki yüzde 35’lik çıtayı yüzde 20’ye de çekebilirsiniz, yüzde 15’e de çekebilirsiniz. Dolayısıyla, eğer çok kıt kaynağımız varsa, elinizde veriler yine varsa bunu yüzde 50’nin üzerine de çıkarabilirsiniz. Çünkü, bu, siyasetin, ülkenin ekonomisiyle ilgili olarak sosyal politikaları belirlerken sahip olduğu kaynağa göre belirleyeceği çitadır.

Şimdi, bu belirlenmeden mesela yüzde 40 barajı konduğu için elde yeterli veri olmayınca bu sefer siz yüzde 40’ın altında olan herkesi ihmal etmiş oluyorsunuz ama bu yine de siyaseten verilecek bir karardır yani eldeki kaynaklara göre verilebilecek olan bir karardır. Dolayısıyla, dediğiniz çok doğru. Eğer biz o kaynağa sahip olacak olursak o zaman biz bu kaynağımızı Meclisimizle, Hükümetimizle, siyasetimizle paylaşıyoruz. Elimizdeki veri budur. Sizin kaynağınız neyse ona göre belirlenecek politikalar da sizin kararınızdır. Bu bize yeter yani.

BAŞKAN – Cengiz Bey, buyurun, bir şey söyleyeceksiniz.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Şimdi, idari kayıtlar bir tarafa ama işte daha çok, böyle, alan çalışması yapıldığına ilişkin de atıflar oldu. Yani, mesela 2011’de nüfus-konut araştırmasında bu veri var, il bazında. Yani, ben size söylüyorum: 4 milyon 882 bin 841 en az bir engeli olan kişi sayısı diye var. Nerede? Adana’da 134.157 toplam. Bunun 1,2’si demiş ki: “Görmede zorluk çekiyorum.” 0,9’u demiş ki: “Duymada zorluk çekiyorum.” Bilmem, 0,7’si -Adana için konuşuyorum- “Konuşmada zorluk çekiyorum, yürümede zorluk çekiyorum, taşımada zorluk çekiyorum, yaşlılara göre öğrenmede, basit işlem yapmada, hatırlamada falan zorluk çekiyorum.” Bu rakamlar da...

BAŞKAN – Zaten böyle bir çalışmanız var.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Var, bunların sonuçları var. Ama bunu alıp nerede kullanacağız şimdi? Adana’da şu kadar kişi varmış, şu kadarı görmede engelli. Ama işte Sayın Vekilim dedi, bu yüzde 40 mı? Adam kendini... Azıcık, ben de bazen okumakta zorluk çekiyorum yani ama “Normal, yaşın gelmiş, tabii ki zorluk çekeceksin.” diyorlar yani.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – O zaman sağlık raporu girecek işin içine.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yani, bu rakamların... Alan sadece bunları verir. Bugün çıksak alana bu kadarını sorabiliriz. Ki bu nüfus-konut araştırması, 3 milyonun üzerindeki yani TÜİK'in bütün her şeyini seferber ederek yaptığı bir şey. Çıkan sonuç bu. Bunun üzerinde alamazsınız alan çalışmasıyla. Yani, "Görmeye zorluk çekiyorum." ben de demiş olabilirim ama ciddi ciddi, yüzde 40'ın, 50'nin üzerinde görmeye zorluk çeken insanla aynı kategoriye girerim.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Öncelikle hoş geldiniz tekrar.

Doktor Hüsnüye Erdoğan, Konya, AK PARTİ.

Ben de hekim kaynaklı bir üyeniz olduğum için öncelikle dinledim hepinizi.

Tabii, biz de sahadan geldiğimiz için söyleyeceğimiz şeyler var. Öncelikle, bu tespit konusunda kurumlar arası diyalogun sağlanması gerektiğine inanıyorum ben. Yani, örneklendireyim bunu, basit bir örnek olsun. Ben en son beş yıl aile hekimliği yaptım. Aile hekimliği yaparken bizim KETEM'e gönderdiğimiz hastalar oluyordu, kanser araştırması için. İşte, kolon -erkekler için- serviks ve meme kanseri, hanımlar için, yine kolon, kadınlar için. Şimdi, şöyle bir problem yaşıyorduk, hâlâ yaşıyoruz olabilir, bir buçuk yıl oldu ayrılalı: Gönderdiğimiz hastayı... Örneklendirmek için anlatıyorum bunu. Diyorum ki hastaya: Sen 40-35 yaşın üzerindesin, serviks CEA yaptırman lazım. 40 yaşın üzeriyse meme CEA, 50 yaşın üzeriyse erkek ve kadında kolon CEA. Diyorum, KETEM'e git, bunları bana yaptır, gel. Yani, bu güzel, gönderme güzel ama veri alırken hastanın oradan bana getirmesini bekliyorum veriyi yani raporu bana getirsin. Her muayeneye geldiğinde, ya, Fatma Hanım, gitmiştin, hani sonuçların... "E, daha o zaman vermediler. İşte 'Kırk gün sonra gel.' dediler. Ben de henüz gidemedim." Yani, bizim burada bir eksikliğimiz var. O veriler yukarıda birleşse... Hâlâ birleşmedi diye düşünüyorum ben. Çünkü, zaman zaman arkadaşlarıma soruyorum. KETEM, yukarı, Sağlık Bakanlığı... İkimiz de Sağlık Bakanlığının kurumuyuz; aile hekimliği de KETEM de yani şey olarak aynı yere bağlıyız ama birbirimizden alacağımız şeyleri görmüyoruz. Fakat, başka bir açıdan da görebiliyoruz, aşığı mesela. Hakkâri'nin köyüne gitse benim hastam, çocuk, orada aşı zamanı geldiği zaman tembihliyoruz tabii giderken: Seyahate çıkacak mısın? Falan zaman aşın var. "Evet var ama ben Hakkâri'nin köyünde olacağım." O zaman lütfen, oradaki ebe hanıma, doktor hanıma, doktor beye git, aşını yapsınlar, verileri giriversinler. Şimdi, girdikleri zaman, ben direkt yukarıdan verileri çektiğim zaman -her gün sabah çekeriz biz- ne yapılmış, ne edilmiş, hani, başka bir yere gidilmiş mi... Oradan aşığı çekerim. Ha, sisteme kaydettiğim zaman tamam, sorumluluk kalkar. Yani, aslında bizim bunu yapmamız lazım.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Bire birde durumumuz bu Sayın Vekilim.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Kurumlar birbirini görecek. Hani, her alanını görmesin ama özellikle bu engelliler bölümü, engellilerle alakalı veriyi görsün; şehitlerle ilgili veriyi, işte Aile ve Sosyal Politikalar görsün. Yani, belki o eksikliğimiz var, koordinasyon eksikliğimiz var ya da yok, bilmiyorum, ben fikrimi söylüyorum. Bunu yaptığımız zaman sisteme her girilen şey sizde görülebilir. Hekime gittiği zaman raporu veriyor, sisteme kaydediyor.

BAŞKAN – Oranı da yazıyor, kadın erkek olduğu da yazıyor.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Eskisi gibi şey değil ki yani hastanenin arşivinde kalmıyor ki olay. Mutlaka bilgi işlem sistemiyle elektronik ortamda gidiyor gideceği yere. Yani, bizim bunu koordine edecek bir çalışma yapmamız lazım gelebilir belki. Bunu yaptığımız zaman da işte yüzde 40'ın üzerinde kaç tane hastamız var, işte bu, efendim, ortopedik özür mü, yoksa bu psikiyatrik özür mü, yoksa başka bir özür mü, kronik hastalık özür mü... Şimdi o da var. Adam diyabet olmuş, diyabetten dolayı, efendim, uzvunu kaybetmiş, atıyorum, kolu kesilmiş yani yara olmuş, kangren olmuş, vesaire olmuş. Demişler ki: "Buradan keseceğiz." Şimdi, onun verisi de var, kronik hastalığa

bağlı bir şey. Bunlar aslında bizim elimizde var ve son yıllarda gerçekten bu konularda başarıyla ama tepede buluşma noktasında bence başarıyı sağlayamadık diye düşünüyorum, âcizane fikrim. Bunu yapmamız gerektiğini düşünüyorum.

Ayrıca, bu noktada, hani, kendim aile hekimliğinden geldiğim için belki arkadaşlar bana kızacaklar okuyunca veya işte daha ileri safhalarda böyle bir yük onlara bindirildiğinde. Çünkü, hakikaten yükleri çok ağır son zamanlarda aile hekimlerinin. Yani, hemşire hanımın yetişemediği noktada Ahmet Bey geliyordu, muayene olmak için. Şimdi, Ahmet Bey'in altı ayda bir ben obezite verilerini girmem lazım, vital bulgularını girmem lazım, tansiyonunu, nabzını girmem lazım, işte kronik hastalığı var mı, sormam lazım. Şimdi, onu ebe hanıma gönderinceye kadar ben giriyordum bazen. Hasta dışarıdan kapıyı tıklıyordu: "Efendim, lütfen, geç kalıyoruz." On dakika sürmüyor ama yani bizim insanımız da biraz sabırsız ya, diyorum: Beyefendi, kaç kilosun? İşte, bel çevren... Yani tahmin ediyorum, onları da girmen lazım çünkü obezite verilerinde onlar da var. Boy, kilo, bel ve kalça çevresi artı "Tansiyonunuz nasıl? İlaç kullanıyor musunuz? Hastalığınız var mı?" Bir taraftan hem hastayı muayene ediyorum hem sorguluyorum. Aslında bu veriler bizde var, aile hekimliğinde. Bizim burasıyla belki iyi çalışmamız lazım, Sağlık Bakanlığıyla. Her hastanede verilen raporun bilgileri var, kaç tane, ne kadar kronik hastalıktan rapor verilmiş, işte, uzuv kaybından rapor verilmiş, onlar var. belki muhtarlarımızdan da yararlanılabilir çünkü yani periferdeki en uç noktada çalışan kişiler bu insanlar; muhtarlar, aile hekimleri -başka aklımıza gelen var mı, bilmiyorum ama- öğretmenlerimiz, eğitimcilerimiz.

BAŞKAN – Millî Eğitim ayağı olmalı.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Yani Millî Eğitim. Herkes dijital ortamda bu verileri girdiğinde, bir yerde toplandığında "Hadi, bulunsun bunlar." dediğimizde bir yazılım gerçekleştirdiğimizde bence bu çok zor olmasa gerek. Kaçtırdığımız noktalar olabilir ama "Niye biz bunlara ulaşamıyoruz?" diye oturup kalkıp dövüneceğimiz bir nokta değil diye düşünüyorum acizane. Bilmiyorum hani sormak isteyip de...

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Bir şey söyleyebilir miyim?

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Hayhay.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Dün biz mesela Banu Hanım'la toplantıydık beraber çünkü Ölüm Bildirim Sistemi Sağlık Bakanlığımızın bir veri tabanı ama esas kullanıcısı belli başlı olarak TÜİK. Mesela 2013 yılından önce –siz bilirsiniz hekim olarak- ölüm bildirim formları kâğıtlara doldurulur, 4 form yapılır, birisi cenaze sahibine...

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Cenaze, sahibine verilir, mezara onunla gitmezse gömülemez.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yok, sağlık il müdürlüğüne verilir, TÜİK'e gönderilir, Bakanlığa gönderilir, böyle bir şey vardı. Formlar bir yerde unutulur, nasıl doldurulduğu konusunda kimsenin bir fikri yoktur. Doldurdun doldurdun ama 2013'ten sonra biz bir araya geldik Sağlık Bakanlığımızla. Bu formları Dünya Sağlık Örgütü'nün olsun, Eurostat'ın olsun yani sağlıkla ilgili uluslararası kuruluşların da ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir formül üretelim dedik ve bu, elektronik ortamda olsun dedik.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Onun şifrelerini almıştık biz.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Bir veri tabanı Sağlık Bakanlığımızda kuruldu, Halk Sağlığı Kurumumuzda. Bu veri tabanının, bütün aşamalarının, bütün sistemin nasıl çalışması gerektiği konusunda kurumlar bir araya geldik, hatta ve hatta bunu hekimlerimiz dolduracak elektronik ortamda ölüm vuku bulduğunda, bunu ICD-10 koduna göre ölüme götüren nedenleri doğru kodlamış mı, doğru hastalıkları vermiş mi, alta yatan esas nedeni de doğru belirlemiş mi gibisinden buna bir de kontrolör doktor atattık. Yani siz dolduruyorsunuz ilgili

hekim olarak o formu ama bir başka hekim de yirmi dört saat içerisinde onu kontrol ediyor, sistem bu. Hayretler içerisinde kalıyor bütün dünyada bizim muhataplarımız ve bunun sonuçlarını üç aylık bir süre içerisinde kamuoyuyla paylaşıyoruz.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Bir de şöyle bir şey var: “Neden öldü, kronik hastalıktan mı?” Mesela istatistiki olarak, yine, politika üretmesi açısından veya bilgilendirme açısından, halka yapılacak sağlık politikaları vesaire açısından da size bir öngörü sunuyor aslında bu ölüm nedenleri değil mi?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Kesinlikle.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Bebek ölümleri bebek politikalarını belirliyor.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Ama şuna geleceğim esas: Biz zaten üç yıldır bunu çok büyük bir başarıyla götürüyoruz ama yine, biz her sene bir araya geliyoruz, sistemin eksiklikleri, bizce daha iyileştirilmesi gereken yerleri var mı diye kontrol ediyoruz.

BAŞKAN – Aynı şekilde engelliler için de yapılabilecek bir fikir mesela.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Ben bir katkı yapabilir miyim Sayın Vekilim, izniniz olur mu?

BAŞKAN – Buyurun.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Bakın, üç tane örnek vereceğim dünya üzerinden...

Hani sayın vekilimin söylediklerine ben katılıyorum. Biz bir arayış içindeyiz. Bir sistem kurmamız lazım, bu sistemi bir çatıda, bir yerde birleştirmemiz lazım. Zaten verilerimiz birçok yerde, ayrı ayrı yerlerde tutuluyor ama bunlar bir araya toplanamıyor. Şimdi, biz şunu demeye çalışıyoruz: Biz ailelerin çocuklarıyız ama siz de bizim büyüklerimizsiniz. Evin içinde bir türlü uyum sağlayamıyoruz, kavga ediyoruz kendi aramızda. Siz büyüklerimiz olarak bizi bir araya getirin, önce barıştırın, sonra da güzel şeyler yapalım, oyun oynayalım gibi bir şey bu yani benzetmesi bu.

Şimdi, dünyaya bakıyorsunuz. Mesela dünya nasıl yapıyor? Yani sadece bir şey üzerinden mi gidiyor? Hayır. Aynı sorun dünyanın her yerinde yaşanmış, buna şöyle çözüm bulmuşlar: Güncel nüfus sayımı yapmışlar. Mesela Amerika 2000’de; Brezilya, Porto Riko, Arjantin 2001’de; 2006’da İran yapmış; 2001’de Portekiz yapmış; Hırvatistan, Namibya, Nepal, Litvanya, Macaristan, Peru, Jamaika, Umman, Ürdün, bunların hepsi 2005’te, 2004’te, 2001’de falan.

BAŞKAN – Bizimki 2011’de yapılmış yani bizde de yapılmış.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Bunlar yapılmış yani bunu yapmışlar. Ama bununla kalmışlar mı? Hayır. Sıklık araştırmaları da yapmışlar. Yani bu nüfus sayımlarına bununla ilgili soruları yükledikleri gibi ya da orada da bu soruları sordukları gibi bununla yetinmemişler, ilaveten onun üzerine bir de sıklık araştırmaları eklemişler.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Onu da yapıyoruz.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Yani Afrika ülkeleri hariç hemen hemen her ülkenin sıklık araştırması bulunuyor. dolayısıyla, bakıyorsunuz, 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması, orada rakama baktığınızda aslında 2000 nüfus sayımında 1,58 çıkıyor engelli oranı ama 2002’de...

BAŞKAN – Bizim oranımız ne 2011’de?

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – 4,5 milyon falan.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yüzde 6,9.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – 4 milyon 788 bin gibi bir şey.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – 4,5 milyona tekabül ediyor değil mi?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Tamamlayacağım, şurada yanlış anlaşıldık, onu düzeltmeye çalışıyorum. Şimdi, burada üçüncüsü de idari kayıtlar, idari kayıtları da bazı ülkeler yapmış. Yani bu yapılan idari kayıtlara baktığımızda da mesela idari kayıtlardan çıkan sonuçlar farklı bu sefer. Yani bizim yaptığımız araştırmada –Cengiz Bey de ifade etti- 2002’de yaptığımız araştırmada nüfus oranına baktığımızda herkes bize şöyle dillendiriyor: “8,5 milyon engelli var.” Peki, bu 8,5 milyon engellinin içinden süregelen hastalıkları olanları çıkardığımızda başka bir rakam çıkıyor karşımıza. Yüzde 12,5 çıkıyor 2002’ye bakarsanız.

BAŞKAN – En doğru şey aslında hastanelerden...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Ama 2011’e baktığımızda o saydığı oranlarda birtakım soruları sorduğunuzda bu oran aşağı iniyor. Şimdi, burada yapılması gereken şey şu: Yani diğer idari kayıtların da sonuçlarına baktığımız zaman bu sefer sunduğunuz hizmet alanlarıyla ilgili sonuçlar çıkıyor. Yani siz hangi hizmeti sunmuşsanız, kayda girmişse o çıkıyor.

Şimdi tamamlayayım efendim. Söylemek istediğim şey şu: Hani biz burada biraz İstatistik Kurumumuza yükleniyor gibi görünüyoruz. Hayır, öyle değil, onu demek istemiyoruz. Yani bizim söylemek istediğimiz şey şu: Bizim bunların hepsine ihtiyacımız var, bize de düşen görevler var, Sağlık Bakanlığına da düşenler var. Çünkü Sağlık Bakanlığına da şu açıdan bakıyoruz: Sağlık Bakanlığından ben bir buçuk senedir kendim bizzat talep ediyorum, lütfen şu engellilerimize vermiş olduğunuz raporları online sisteme girin diyorum, giremediler tam anlamıyla. Engellimizin birisi gidiyor, bir yerde bir işlem yapacak. Bir işlem yapacağı zaman oradaki kuruluş diyor ki: “Bana bir engelli raporu daha getir.” Hâlbuki önerdiğimiz şey şudur, biz diyoruz ki: Yani Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası varsa engellinin, bu rapor da Sağlık Bakanlığı tarafından bir defaya mahsus verilmişse, o engellimiz herhangi bir devlet kuruluşuna veya herhangi bir kuruma gittiğinde, o kurum tarafından kimlik bilgileri sorgulandığında o rapor karşısına çıkmalı ve bir defa o eziyete dışarı bırakılmamalı, bir yere gönderilmemeli.

BAŞKAN – İşte, biz de oraya geleceğiz.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Aynen öyle yani tespitiniz o yüzden çok doğru.

Ben bitireyim izin verirsiniz, ondan sonra söz verirsiniz konuşacağım.

Şimdi, bizim gelmek istediğimiz nokta şu. Diyelim ki biz Sağlık Bakanlığından bunu istiyoruz. Yeni hazırladığımız bu çalışma, engelli raporlarını hem çocuklar için -ÇÖZGER diye adlandırdığımız- hem de büyükler için yeniden kategorize ettik artık hekimlerimiz derece vermeyecek. Kurduğumuz bu Balthazard sistemi sonrasında eklenmiş ek cetvelden hekim bir kişinin sağlıkla ilgili olarak teşhisini koyduktan sonra sistem kendisi onu tayin edecek. Dünya standardı böyledir, biliyorsunuz, her yerde böyle uygulanıyor. Yani artık bir yere gittiğinizde aynı engelden muzdarip olan birine doktorun biri yüzde 80, öbürü yüzde 20 vermeyecek. Standart olacak o, kimsenin spesifik bakışına göre, subjektif bakışına göre değerlendirilmeyecek. Şimdi, bu tamamlandığında, Sağlık Bakanlığı bütün raporları girdiğinde, dönem dönem TÜİK’in de yaptığı araştırmalara –bizim talebimizi söylüyorum ben- engellilik sorusu

veya modülü de eklenecek olursa o zaman biz birçok koldan bu ülkenin tahmini haritasını veya bizim üzerinden öngörülebilir bulunabileceğimiz haritalar çıkarabiliriz. Yani bizim kurgulamamız gereken model bu.

BAŞKAN – Peki, bir şey soracağım Sayın Genel Müdürüm. Yani Cengiz Bey mesela 2011 yılında böyle bir araştırma yapmış.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Biz kullanıyoruz onu, faydalıyoruz da çokça.

BAŞKAN – Onu kullanıyoruz ve faydalıyoruz ama...

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Başkanım, iki yılda bir de yapıyoruz, o modül tarzı şey de var. 2014 yılında görme sorunu yaşayanlar yüzde 6,9; işitme sorunu yaşayanlar yüzde 5,3. İki yılda bir bunlar var. Sağlık araştırmamız var, sağlık araştırmamızı da söyleyeyim.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Aslında bir haritamız var mı demek istiyoruz.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Var efendim, var, sizin dediğimize geliyoruz. Yani bununla ilgili bir öneride bulunmamız gerekiyor.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Ama şöyle: Sizin verileriniz sizin sorguladığınız alan çalışmalarından mı kaynaklanıyor?

BAŞKAN – Sorularınız belki doğru değil, öyle mi?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Sorular belki karşılıklı hazırlanabilir.

BAŞKAN – İki yılda bir madem böyle bir araştırma yapıyoruz, nasıl soru sormamız gerektiğini Sayın Genel Müdürüme danışalım.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Başkanım, bunlar zaten uluslararası sorular, Washington grubunun sorduğu sorular. “Kısa liste” denilen 6 tane sorusu var, onları soruyoruz.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Ama şöyle de denebilir mi acaba: Hani bu sorulara istinaden siz dediniz ya, mesela ben de zaman zaman okuma zorluğu çekiyorum, ben de diyebilirim görme problemim var diye. Bence o alan çalışmalarının haritaları bize çok da sağlıklı veri vermez.

BAŞKAN – Evet, sıklıkla araştırmasında sorduğunuz sorulardan sadece sosyal bir cevap alırsınız.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ - Sayın Vekilim, çok güzel bir şey söylediniz. Son altı ay içerisinde görmenizde bir sorun var mı diyoruz. Son altı ay içerisinde görmenizdeki sorunla –kusura bakmayın- engelli olamıyorsunuz.

BAŞKAN – Ama dünya bunu yaptığı için yapıyorlar anladığım kadarıyla.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Bence o çok sağlıklı değil.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ - Ama bu sağlık araştırması, sağlık araştırması içerisinde son altı ayı soruyor. Son altı ay içerisinde olduğu zaman, altı ayı geçmeyince bir şekilde bunu gerçekleştiremiyoruz. Bakın, 6,9. Bu araştırmada kaç? 1,4. Fazla çıkmasının nedeni o anki güncel durumu soruyor yani son aşama içerisinde... Dün mesela evinizi taşıdınız, belinizi incittiniz. O sorunun içerisinde giriyorsunuz, Genel Müdürümüz evini taşıdı da onun için söylüyorum. Genel Müdürümüz evini taşıdığı için son altı ay içerisinde, o sorunun içerisinde giriyor. O sorunun metodundan farklı.

BAŞKAN – O zaman dünya yaptığı için biz bunu yapıyoruz ama sağlıklı bir veri alamıyoruz. Bizim en sağlıklı verimiz o zaman idari kurumlardan olmuş olacak; işte, Millî Eğitim, Sağlık Bakanlığı, sağlık kurumları.

Buyurun.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR,-YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Sayın Vekilim, biraz çerçeveyi tartışırken karıştırıyoruz gibi düşünüyorum ben yani önce çerçevede anlaşmamız gerekiyor. Çünkü bizim devlet olarak önceki planladığımız politikalarda sorduğumuz sorularla şu an dünyanın engellilikle ilgili sorduğu sorular örtüşmüyor.

BAŞKAN – Ama Sayın Başkanım öyle demiyor.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR,-YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ -

Şimdi sırayla söyleyeceğim.

2002 yılında dünya “Hangi hastalığınız var?” diye sormuş engelliye. O yüzden kronik hastalık, konjenital diye bir engelli sayısı çıkmış, sayı yüksek 2002 yılındaki araştırmada. Dünya da öyle sormuş, biz de öyle sormuşuz. Sonra 2010’a doğru geldiğimizde “Ne tür bir sorunla karşılaştınız?” diye sormuşuz yani “Görme engeliniz var mı, işitme engeliniz var mı?” demişiz. O yüzden 2010 yılında bir rakam var, sonra da “Fonksiyon kaybınız var mı?” demişiz. Yani önce bir gruplamışız kronik hastalık, görme engelli diye, sonra da fonksiyon kaybının derecesine göre ciddi şekilde fonksiyon kaybı olanlar ve olmayanlar diye. Yani tarihteki kronolojik akışta böyle bir soru değişimi var engelliliğe bakışta.

BAŞKAN – Tamam.

Biz bu soru değişimini takip etmiyor muyuz Sayın Başkanım?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Şimdi, şöyle: Bir, bunu takip ediyoruz. Bir de -dünkü toplantımızdan bahsettim- biz bütün çalışmalarımız öncesinde paydaş kurum dediğimiz konunun ilgili kurumlarını çağırıyoruz. Mesela sağlık araştırmamızda Bakanlığımızın konuyla ilgili genel müdürlüklerinin temsilcilerini, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımızdan da temsilcileri çağırarak bu soru kâğıdımızı tartışıyoruz. Sorulmasını istediğiniz, önerdiğiniz sorular varsa bunları görüşüyoruz, görüşmelerimizden sonra biz bu soru kâğıdını...

BAŞKAN – Zaten böyle bir şey var Banu Hanımcığım.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Şimdi örnek vererek anlatacağım. 2002’de sorduğumuz zaman kronik hastalığın içinde diyabet vardı, sonra diyabeti kronik hastalık olarak grupladık ayrıca. Daha düşük bir rakam çıktı ama “diyabete bağlı fonksiyon kaybı” dediğiniz zaman bir fonksiyon kaybı yok diyabette, o yüzden rakam farklı şu anda. Yani aslında veriler yanlış değil, veriler birbirinden farklı.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Sorulan soruya göre farklı veriler çıkıyor.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Şöyle bir durum var: Şu anda sağlık kurulu raporu alanların hepsi sisteme kaydedilmiyor.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Ama o mümkün değil Sayın Genel Müdürüm.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – İşte, o sistemle ilgili sıkıntı var ama teknik olarak mümkün değil.

Bakın, diyabetik bir hastayım ben, devletten hiçbir şeyim yoksa... Bakın, şu anda Türkiye’de yüzde 13,7 diyabet oranı var. Biz verileri değerlendirirken üç temel hareket noktası oluşturuyoruz. Bir toplum verisini buluyoruz, toplum verisinden sadece sıklığı buluyoruz, şiddetle ilgili ya da komplikasyonla ilgili bir şey sormuyoruz toplum verisinde. O yüzden TÜİK’ten gelen fonksiyon kaybı bizim açımızdan yeterli politika üretmek için, fonksiyon kaybını söyledikleri için. Yani genel çerçeveyi çiziyorsunuz ilk verinizde. 13,7 toplumda diyabet var. Sağlık kayıtlarımızda ne kadar var? 5 milyon 700 bin yani biz yüzde 50 civarına ulaşabiliyoruz gibi bir hesap yapıyoruz buradan. Yani idari kayıtlar toplumun tamamını hiçbir zaman yansıtmayacak ve...

BAŞKAN – “Biz” derken ama idari kayıtlara göre hareket etmek zorundayız çünkü bunu isteyenler...

AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Bu niye mümkün değil, ben onu sormak istiyorum. Mesela Sağlık Bakanlığıyla yeni çalıştığımız ya da konuştuğumuz konularda şunu öngörüyoruz, diyoruz ki: Hekim olarak, sağlık kurulu olarak verilen raporların, özellikle engellilikle ilgili sağlık kurulu olarak verilen raporların... Engellilik için sağlık kurulu raporu üzerinden geçmişte de verilenler var, bundan sonra da verilecek olanlar da var. Bir kişiyi biz online sistemin başına oturttuğumuz zaman bu raporları yavaş yavaş kayıt etmeye başladığında sistemin neresinden sorgularsanız sorgulayın bu raporların hepsi çıkacak demektir. Bu niye mümkün olmasın ki?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – “Mümkün değil.” demedim. Bakın, sıra ona da gelecektir, onu da söyleyeceğim.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Orayı atlamadan... Çok özür dilerim.

Hani “Göremiyoruz.” dediniz ya siz ya da raporlar sisteme girilmiyor... Öyle bir şey mümkün değil.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – İstanbul Çapa, Cerrahpaşa girmiyor efendim, yeni bilgi. Yani biz bu hastane dökümlerini görüyoruz.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Yani TC’sini girdiğimiz an size protokol numarası vermeden ona rapor veremezsiniz. Öyle bir şey Medula’ya düştüğü an... TC’ni girdin şu an, değil mi?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Sayın Vekilim, engelli sağlık raporlarının bu konuda farklı bir alanı var. Engelli sağlık raporları hastanede diğer sağlık raporları gibi Medula Sistemi’ne girilmiyor, Özürlü Veri Tabanı’na giriliyor. 2006 yılında kuruldu Özürlü Veri Tabanı. Online provizyon alınmıyor şu anda. Şu an kurguladığımız sistemde, yeni yönetmeliğe göre hazırladığımız sistemde bu şeylerin hepsi kapatıldı, şu an...

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Bize şimdi o raporlarla ilaca falan geliyor ya...

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – O Ayrı, o Medula’nın, SGK’nın sistemi. Özürlü Veri Tabanı bundan tamamen ayrı bir sistem.

İMRAN KILIÇ (Kahramanmaraş) – Ben bir müdahalede bulunmak istiyorum.

Şimdi, bu şeyler göreceli. Eğer biz politikalarımız açısından engellilerimizi tespit edip onların engel oranına göre onlara bir yardımda bulunmak istiyorsak -ve istiyoruz- çabamız varsa -ki vardır- biz engellilerimize ulaşma çabasında olurken engelliler bize zaten fazlasıyla ulaştılar, geldiler bu yardımları almak için. Nereden biliyorum? Ben mesleğim il müftülüğü. İlçelerde ve illerde sosyal

dayanışma ve yardımlaşma fonlarının asli üyesi olarak ve il-ilçe idare kurullarının asli üyesi olarak görev yaptık. İnsanlar devletin bu sosyal yardımlarından faydalanmak için kimin nerede nesi varsa devletin kurumlarına ve birimlerine ulaştılar.

Dolayısıyla, sorun burada şudur: Devletin birimlerinin ve kurumlarının bu engellilerin engellilik oranını bir etki altında kalmadan tespit edip etmedikleri hususu ve yapılan tespitlerin de kayıt altına alınması. Netice itibarıyla...

Ve bir de sayın vekilim de az önce bir şey söylediler, biz eğer daha fazla yardım yapmak amacındaysak oranı biraz daha düşürsünüz. Yardım yapmak istediğiniz kişilerin sayısı artar, orada da bir sorun olmaz. Ama bunu yüzde yüz bir insanın bütün vücudundaki engellilik oranlarını tespit edip şurada da şu mu var, burada da bu mu var, yüzde kaçtır veya kaç değildir; bunların, tabii, bu sayıların güncellenmesi de gerekiyor, bu oranların güncellenmesi de gerekiyor. Fakat devlet eğer sosyal yardım yapmak istiyorsa -ki yapıyor- biz engellilere ulaşalım çabasını yürütürken engellilerimiz zaten bize fazlasıyla ulaşmıştır. Bunu ben vakının içinde yaşayarak gördüm.

BAŞKAN – Söz konusu bunların kayıt altına...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Sayın Vekilim, sadece sosyal yardım değil.

Bakın, şimdi, dünyada son dönemlerde dillendirilen bir kavram var, “inclusion”dan bahsediliyor, “sosyal içirme” dedikleri. Yani engellilere sadece sosyal yardım vermek için politika belirlemek gerekiyor. Engellilerle ilgili belirlenen politikaların bir kısmı birlikte yaşama... Yani ben engelliyim farz edin. Ya da Sayın Vekilimiz Bennur Hanım engelli, sosyal yardıma ihtiyacı yok ki, topluma katılmaya ihtiyacı var yani herkesle birlikte yaşamaya ihtiyacı var, evinden çok rahat bir şekilde çıkmaya ihtiyacı var. Ve bunları belirlerken de seviye seviye kişilerin ihtiyacına göre belirlemeniz gerekiyor.

Yani diyelim ki Bennur Hanım, Mecliste çalışıyor, çok VIP bir görev yapıyor, buradaki ihtiyaçları farklı. Farklı olduğu için de ona devlet olarak belirlediğiniz politikanın da farklı olması gerekiyor. Mesela onunla ilgili olarak, çok iyi yetişmiş, profesyonel, engellilikle ilgili bakımla verebilen, ihtiyaçlarını giderebilecek ama insan onuruna yakışır şekilde, görevini yapabilecek şekilde destek veren insanlara ihtiyacı var. Bu da bir politikadır yani. Bunu sadece hani engelliye maaş bağlamak ya da evde ona bakım vermek değil... Eğer sosyal içirme... Birlikte yaşayacaksa...

BAŞKAN – Ama kişinin zaten kendisini tespit edince ona nasıl bir politika uygulanacağı ortaya çıkacak.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Aynen öyle yani bütün bunların tespiti çok geniş.

BAŞKAN – Söz konusu bunları tespit edebilmek. Aldığımız engelli raporları da bizi sağlık kurullarında zaten var anladığım kadarıyla. Yani şimdi, biz şu anda bakmak istesek Banu Hanımcığım bize bir done çıkartabilir misiniz? Mesela sağlık raporu olan ve engel grubuna olan yüzdesini görebileceğimiz bir şablonumuz, bir tablomuz var mı? Biz görebilir miyiz? Kayıt altına alınmış bir şekilde...

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Şimdi, buna geçmeden önce ben... Bir örnekleme, belki bir açıklama açısından yararı olacak.

Şimdi, ben Muğla Milletvekiliyim. Aile dedi ki: “Benim çocuklarımın bir tanesi görme engelli.” Ben bunlara eğitim vermek istiyorum ama yok Muğla’da özel eğitim merkezi, Denizli’ye gitmek zorunda kaldım. Sonra soruşturdum ben. “Peki, millî eğitim müdürlüğü...” dedim. “Sayınız çok az diye

bir özel eğitim merkezi açamıyoruz.” Ama sonra baktım ki Muğla’da bunun sayısının en az 10-15 tane olduğunu tespit ettim. Ama devlet bunu tespit edemiyor. Şimdi, sorun burada. Yoksa ayrı ayrı onların, hakikaten, görme engelli olduğunu, aynı yaş grubu olduğunu...

BAŞKAN – Kişinin kendisinin başvurması lazım yani devlet...

NURETTİN DEMİR (Muğla) – İşte bazısı da başvuramıyor.

BAŞKAN – İşte bu ya sağlık kurullarıyla alakalı...

NURETTİN DEMİR (Muğla) – İşte dağın başında... “Okumasa da olur.” diyen zihniyet de var.

BAŞKAN - ...ya da daha önce de konuşmuştuk, muhtarlarımızla da alakalı olabilir.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Önemli olan bunu birleştirebilecek bir mekanizmanın kurulması. Yani neden kurulsun? Çünkü o da çocuğu için Denizli’ye taşınmasın. Değil mi? Diğerlerini de bir araya getirdiğinizde bir özel eğitim kurumu orada ayrılacak. Milli Eğitim ayıracak, devlet ayıracak, neyse yani. Dolayısıyla böyle... Bu açıdan belki de sizin sorunuza destek veyahut da örnek olsun diye...

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Aslında anlattığım mevzuyu ben anlamak istiyordum, önemliydi.

BAŞKAN – Banu Hanım, ben önce sorunun cevabı alabilir miyim? Yani görmek istediğimizde bu oranı, bu şablonu görebileceğimiz bir veriniz var mı?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Basit olarak var. Daha gelişmiş olan için elektronik ortam hazırladık, çocuk için çalışıyor şu anda Sağlık Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü. 2006’da hazırlanan da genel özür grubu var, oranı var, ili var. Buradaki sistematikte sorunlar var.

BAŞKAN – Yazılımla alakalı bir sorun var.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Yazılımla alakalı.

Bir de hastanelerin bunu yapmakla ilgili bir zorunluluğu yok. Yani mesela siz geldiniz yüzde 20 rapor aldınız, 50 yaşındasınız; yüzde 20 rapor hiçbir işinize yaramıyor. Herhangi bir yere başvuruyorsunuz, hastanede rapor olarak kalabiliyor. Ama mesela bir kuruma başvuracak... Mesela 40’ın üzerinde olanları kesin giriyorlar, haklardan faydalanacak. Mesela özel eğitim için başvurmuşsa kesin giriyorlar ama erişkin olup da haklardan faydalanılamayan raporlarda bir kaçığımız olabilir, onu baştan söyleyebilirim rahatlıkla.

BAŞKAN – Yani şimdi biz şöyle diyelim: Bu tabloya batığımız zaman yüzde 40 oranında engelli kadın görebilir miyiz?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Görürüz.

BAŞKAN – Ya da işte, yine aynı şekilde, yüzde 60 oranında engelli erkek görebilir miyiz?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Şöyle. Yani birden çok özür oranı var. Biz onun tablosunu çalışmıştık. Mesela biraz kural koymak zorunda kaldık sisteme. Mesela 4 ayrı grup... Raporun genel sonucu yok orada. Bir işitme, görmeye göre engeller var. Nihai sonuç yazmıyor sistemde.

BAŞKAN – Yazılımla alakalı bir şey var o zaman nihai sonucu görebilmek için, öyle mi?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Yazılım?

BAŞKAN – Yani şimdi siz yazdınız, yazdınız, onları biriktirdiniz ama totalde göremiyorsak...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Sanırım yazımı da çözdüler Sayın Vekilim, yazılım da çözüldü. Bir eleman sorunu var en son duyduğum. Birkaç kişi vereceklerdi herhâlde, öyle...

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Yok, elemanla ilgili değil, yönetmeliğin çıkması gerekiyor. Çünkü önceki yönetmelikte elektronik ortamla ilgili herhangi bir bağlayıcılık yok.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – En son bana söylenen oydu...

BAŞKAN – Yönetmelik derken, yönetmelikte ne eksik?

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Hatta yasa eksikliği de var bana göre.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Yönetmelikte “Kâğıt ortamda raporlar hazırlanır ve sunulur.” diyor. Elektronik ortamda veri girişinin yapılmasına dair herhangi bir kural yok.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Bir de tabii şu var: Biz burada kişisel verilerin saklanması diye bir kanun çıkardık, orayla...

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – En önemli sorunumuz o aslında. Şu anki şartlarda veriyi zaten paylaşamayacağız kanun çıkmadan.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Yani şey olabilir: Hastanın ismi gizlenerek...

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – O zaman kurumların işine yaramaz Başkanım.

BAŞKAN – Hayır ama öyle demeyin yani. Kaç tane görme engelli var...

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Onlar elimizde var. Şu anda 0-18 yaş grubunu rahatlıkla söyleyebilirim.

BAŞKAN – Türkiye genelinde söyleyebilir misiniz?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Türkiye genelini söyleyemeyiz çünkü bu idari kayıt yani sadece sağlık hizmetine başvuran kişinin kayıdır.

BAŞKAN – Tamam yani Türkiye genelinde başvuran...

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Türkiye genelinde bu sağlık hizmetine başvuranların...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Zaten işleyiş şöyle olacak ki: Yani siz bir yere gittiğinizde TC kimlik numaranızı kendi rızanızla vermediğiniz sürece o yetkili kurum sizin raporunuzu görmeyecek ki. Siz rıza göstererek zaten onu görmesini istiyorsunuz. Yani bizim mustarip olduğumuz konu hem bunların sayılarını bilmemek... Biz mesela bu... Diyelim ki bizden kim ister, Yüksek Seçim Kurulu ister bu tip bilgileri. Niçin ister? Seçim zamanlarında engellilerimizin okullarda sağlıklı olarak oy kullanabilmelerini sağlamak, onların sandığa ulaşmasını sağlamak için ister. Yüksek Seçim Kuruluyla bu çalışmayı yaptığımızda, onlara gönderdiğimiz zaman da mutlaka bir DVD ortamında gönderiyoruz ve çok özel, farklı bir şifreyi de zarf içinde göndererek bir de oradaki kanunun öngördüğü o gizlilik durumunu da hatırlatarak gönderiyoruz.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – YÖK’ün de kullanması lazım ama kullanmıyor. Orada da mesela sınavlarda sorunlar çıkıyor.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – YÖK kullanıyor. Şöyle...

BAŞKAN – YÖK...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – O değişti. Kullanıyor çünkü YÖK ona göre tedbirler de aldı artık. Yani çok ciddi bir komisyon kurdu YÖK ve çok ciddi manada, hangi engel grubundan sınava girenlerin ne tür zamana, ne tür alet edevata ihtiyacı var, sınavda ne kullanacak; bunların tamamının çok ince noktalarına kadar tespit etti.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Geçen oturumun şeylerini alıp okuyabilirsiniz. ÖSYM’den gelen...

BAŞKAN – 8’inci toplantımızda vardı.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Geçenlerde geldi de bir şikâyet, onun için söyledim.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Efendim, geçen seneden itibaren uygulamaya başladılar ve bir o komisyonu birçok yerde örnek gösteriyoruz.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – “Tüm sorunları bilen bir sınav sorumlusu gelmediği için yardımcı olamadığını...” diye bana Konya’dan sanıyorum...

BAŞKAN – Kişinin başvurusuyla ilgili bir şey yoksa YÖK de bu konuda, ÖSYM de, hepsi çok donanımlı çalışıyor. Yani bireye kadar inmişler, toplumu bırakın. Mesela bireyin sadece göz hareketleriyle yapabileceği bir sınavı bile bilgisayarla birlikte çözmüşler.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Ben o komisyonun üyesiyim efendim, oradan biliyorum: YÖK’ün Engelli Öğrenci Komisyonu var. Yani bu çok hararetle tartışılan bir konuydu orada ve ek süre tanınmasından tutun da kullanacakları aparatlara kadar, büyüteçlere kadar, elektronik mi olacak, biyonik kulak kullanabilecek mi... Çünkü psikolojisi bozuluyor. Yani bu, çok ciddi tartışıldı ve çok ciddi uzmanlarla kararlaştırıldı. Yani bir engellimizin annesinin iddiası suydur: “Benim çocuğumun elektronik kulağının pilini aldıkları için...” Ondan sonra diyorduk ki biz: “Orada bu çocuğun sınav sırasında herhangi bir şey duymaya ihtiyacı olmayacak.” Dedi ki: “Ama benim çocuğum şu kadar yıldır bununla beraber yaşıyor.” “Biz onu şöyle yapalım: Mesela sınavın başlangıcında, sınıf açılırken sınav sorumlusu açıklamalar yapıyor sınavla ilgili, o zaman kulağında olsun, tam sınava başlarken pilini alalım.” dedik. “Aldığımızda benim çocuğumun psikolojisi bozuluyor. Sınavı kötü geçiyor ve konsantrasyonunu bozuyorsunuz. Dolayısıyla o kulaklığının yanında olması lazım.” dedi.

YÖK şimdi güvenli binalar oluşturdu. İlkini Ankara’da denedi, şimdi Türkiye’nin sınav merkezlerinin birçoğunda artık o engellilerimizin biyonik büyüteçlerle, kulaklıklarla veya benzer, kendi bilgisayarlarıyla girmesine izin veriyor. Diyelim ki 35 puntoluk okuma yapabilenler var.

BAŞKAN – Evet, harf harf okuyorlar, ona bile izin veriyorlar.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Ona izin veriyor, bunu kullanabilirsiniz diyor. O çok ciddi bir ilerleme kaydetti, güzel bir şey oldu yani.

BAŞKAN – O çok farklı bir konu, kendi konumuza dönelim.

Evet, Banu Hanım, devam edersek...

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Özürlü Veri Tabanında, 2006’da kurulan, mükerrer raporlar ayırtırdığınız zaman grup grup verebilirsiniz ama... Yani görme engelini yüzde 13 gibi bir rakam çıkarmak oradan teknik olarak zor. Çünkü kişilerin engel oranları ayrı ayrı veriliyor, total bir engel oranı veriliyor.

BAŞKAN – Tamam, yüzde 40’ın üstünü soruyoruz biz de.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Onları buluruz rahatlıkla. Şu anda size yüzde 50 üzerindeki rakama söyleyebilirim 0-18 yaş grubu için.

BAŞKAN – Ya, yaş grupları... Yani Türkiye geneli için.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – ÇÖZGER için özel çalışmıştık bunu. “Ne kadar çocuk hastamız var, ne kadarına rapor veriyoruz ve kaç ayda rapor alıyor?” diye.

BAŞKAN – İşte bunu Türkiye genelinde niye yapamıyoruz?

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Şimdi, biz hizmete başvuranların raporunu verebiliriz. Yani sağlık hizmetine...

BAŞKAN – Mesela diyelim ki...

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Türkiye geneli bu zaten, Türkiye geneli.

BAŞKAN – Tamam, çok güzel.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – 41 binin üzerinde, yüzde 50’nin üzerinde zihinsel engelli raporu alan çocuk var şu an Özürlü Veri Tabanında. Yani bu tür rakamlara sahibiz zaten ama bu tüm Türkiye’yi yansıtmıyor. Yani Sağlık Bakanlığının tüm Türkiye istatistiği ama Türkiye toplumunu yansıtmaz.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Tam kamsam değil diyor.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Kapsam değil yani başvuran. Bunu şöyle açıklayabilirim.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Bunu dünya da yapamadı zaten.

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Diyabet üzerinden gideyim. Türkiye’de yüzde 13,7 diyabet var, yüzde 49-50’si sağlık hizmetine başvuruyor, yüzde 50’si daha hastalığının farkında bile değil.

BAŞKAN – Bilmiyor bile yani. Bilse...

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Ama engellilikte de aynı durum söz konusu.

BAŞKAN – Edebildiklerimizi zaten...

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU KRONİK HASTALIKLAR, YAŞLI SAĞLIĞI VE ÖZÜRLÜLER DAİRE BAŞKANI DR. BANU EKİNCİ – Bizim toplum ve idari kayıt arasındaki farkı vurgulamamızın temel sebebi bu. Tüm Türkiye’yi kapsayacak kadar veri tabanında veri var ama sağlık hizmetine başvuranlar içerisindeki rakam.

BAŞKAN – Tamam, bizim de ilgilendiğimiz onlar çünkü başvurulara biz politika uygulamak durumundayız, başvurmayanlara zaten yapacak bir şey yok, onlar bu talepte bulunmamış oluyor dolayısıyla. Zaten Sayın Başkanın da iki yılda bir sıklık araştırması yaptığını söyledi. Bizim...

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yok, iki yılda bir, sağlık araştırması iki yılda bir.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Başka imkânı olmayan, bilinçli olmayan aileler ne yapacak?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Amerika bu işi nasıl yapıyor? Hani dünya örneklerine bakalım deniyor ya, dünya örnekleri de gelmiyor. Amerikan toplumu araştırması diye bir araştırmanın içerisinde soru seti varmış. Araştırmanın içeriğini bilmiyorum onu söyleyeyim. Mevcut nüfus araştırması varmış. On yıllık nüfus araştırmalarını soruyormuş, on yılda bir, aynı bu kitapta olduğu gibi TÜİK'in yaptığı gibi. Ulusal sağlık araştırması varmış, o da büyük ihtimalde iki yılda bir, söylediği gibi. Ulusal sağlık araştırması engelliler eki varmış ama bakın asıl burada farklı bir boyutunu ortaya koymak için, belki sizin dediğiniz boyutları da ortaya koymak için o ülkenin öncelediği konulardan bir tanesi gelir ve katılım araştırmasına engellilik modülü eklenir. Araştırmayı herkese soruyor belirli örneklerle, oraya engellilik sorusu eklemiştir.

Yine gelir dinamikleri, grup araştırmasının içerisine eklemiştir. Böyle farklı açılar içerisinden ihtiyacı giderebilecek birden fazla enstrüman yaratmış. Bu anlamda...

BAŞKAN – Sayın Başkanım, Cengiz Bey, biz onu yapmıyor muyuz?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Bu anlamda bizim ülkemizde var olan araştırmaların içerisine engellilik modülünün eklenmesini istedik ama örneklem sayısının artacağıyla ilgili olarak TÜİK'ten bir itiraz geliyor. Mümkün olan artık hangisiyle, biz o konunun uzmanı değiliz, ilgili kurumdur uzmanı, onların içerisine engellilik modülü eklenirse sektörel bazda tüm Türkiye'yi kapsayan araştırmalar içerisinde engellilerin de görüşü alınarak asıl sosyal içerme sağlanır. Bu ülkenin bir profili ortaya çıkar.

BAŞKAN – Başkanım bunu yapamaz mıyız peki, Cengiz Başkanım?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Bizim her ay yaptığımız işgücü araştırmasında zaten istihdamda olan engellilerle ilgili sorular da var diye biliyorum. Ancak sorun şurada: Yani engelliliğe rastlama oranı çok düşük zaten. Yani siz şimdi, mesela sağlık araştırmamız 10 bin hanehalkına yapılan bir araştırma. İşte sıfır yaş grubundan başlıyor. Normalde Eurostat 15 artı soruyor ama biz bütün kapsam tam olsun diye sıfır artıda alıyoruz. Yani 10 bin hanehalkını 81 ile dağıttığınızda bunların zaten Ankara, İstanbul, İzmir büyük bölümünü alıyor yani engelli bulunan hanehalkına rastlama oranınız çok az yani çok düşük.

BAŞKAN – Neden?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRESİ BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yani engellilik toplumda çok sık görülen bir olgu değil çünkü.

BAŞKAN – Bu bir anket yani sonuçta soracaksınız.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Örneklemin artırılması gerekiyor, daha nadir olduğunu bulabilmek için sayının artırılması gerekiyor.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yani yüzde 5 diyoruz, yüzde 6 diyoruz, yüzde 7 diyoruz yani yüzde 7’yse işte binde 70, on binde 700 tane hane halkı çıkacak. 700 tane hane halkından siz engellilikle ilgili ne detay bilgileri alabilirsiniz. Zaten o yüzde oranlarını zaten alamazsınız da yani görme engelli midir, duyma engelli midir yani o tür ayrıntılara gitmek çok zor.

BAŞKAN – 700 tane hane halkını bir şehir bazında incelemeniz gerekiyor, doğru mu anladım?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – 10 bini 81’e bölüyoruz yani bu böyle bir şey. Onun içinden de engelli bulunan bir hane halkına anket yapıyor olmanız, rastgelelikten kaynaklı çok düşük oranı. Yani bu istatistiksel olarak doğru, ölçülebilir olduğunu da beyan edemeyiz istatistikçi olarak. Çünkü bizim orada esas hane halkı anketimizin esas amacı genel sağlık durumunu ölçmek konusunda. Engellilik o anlamda daha yoğun, daha büyük bir örneği gerektiren bir çalışma.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Sayın Başkanım, çok özür dilerim, çıkmam gerekiyor acil, tekrar geleceğim. Sizin kastettiğinizde sayı olarak, ölçek olarak ne kadar olursa bu veri...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Efendim o konuyu uzmanı yine TÜİK. Ben diyorum ki 10 binler hakikaten düşüktür, belki 30 olur, belki 40 olur ama onların bununla ilgili, hesaplamayla ilgili birimleri var, bu teknik bir iş. Dolayısıyla, hani ben diyorum ki Türkiye Cumhuriyeti’ndeki herkesin hane halkı memnuniyetini, işte işgücüne katılımını, vesaire bir sürü özelliğini alıyorsunuz ama engellininkini almıyorsunuz. Engellininkini de alalım, ayrıştırılmış veri. O da bir kayıttır. O anlamda, örnekleme evet yetersiz kalabilir, 10 bin yeterli değildir, 30 bin olsun, 40 bin olsun, bizde para problemi yok.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Bir iki cümle söyleyeyim konuyla ilgili, birincisi şu: Bizim dediğimiz gibi TÜİK araştırmalarında engellilik sorusu veya modülü araştırmaların birçoğunun içine girtilirse problemimiz çözülecek diye inanıyoruz.

İkincisi de şudur: Sağlık Bakanlığımız, ivedilikle bu sağlık kurulu raporlarının kayıt sistemine geçilmesi hayata geçirilirse biz de olan, onlarda olan ve TÜİK’ten bize gelecek olanlarla birlikte biz bunun içinden çıkarız diye düşünüyoruz.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Şu konuda doğru söylüyoruz ama yeterli sonucu alabileceğimizden de tam emin değilim. Tamam, örnekleme artıralım farz edelim ama sorulan sorular, görme kaybınız var mı? Ne zaman, nasıl var? Soruları bize tam cevap olarak dönüp bizim politika oluşturacak şekilde gerçek boyutta olmayabilir, o sizin söylediğiniz tarzda.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Demek istediğim o. “Zaten 3 milyonun üzerinde sormuşuz, almışız, alın bunu kullanın.” dediğimizde mesela bunları nasıl kullanacaksınız? Soru bu. Yani ben 3 milyon küsur haneye gitmişim sormuşu zaten, il bazında da vermişim.

BAŞKAN – Sorduğumuz sorular mı sizin istediğiniz sorular değil?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Yok efendim, biz sorulardan memnunuz. Sayın Vekilimizin bu yönde bir itirazı var.

HÜSNİYE ERDOĞAN (Konya) – Şimdi şöyle Bennur Hanım... Neydi sorulan soru?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – “Görmede güçlük yaşıyor musunuz?”

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Bu şahsa göre değişiyor. Örnekleme yapıyorsanız bile TÜİK'in soracağı soruda bir farklılık olmayacağı için politika oluşturacak kadar net bize engelli verisi vermeyecek yani.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Sayın Vekilim, bunun alternatifi herkeste görmek, kimilerinin kullandığı o cetvel var ya ona yönlendirmek. Orada çaresiz kaldığı için bütün dünya bunu uyguluyor. Dediğiniz çok doğru, herkes sizinle aynı şeyi...

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Bir saniye, geleceğim.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Sayın Vekilimizin dediği doğru, aslında tüm dünya tam o veriyi ister ama herkesi o cetvele yönlendirebilirsek o veriyi elde edebiliriz. Bunu yapamayacağımız için ehvenişer demeyelim buna, en iyi ölçebileni araştırmış, ulusal istatistik enstitüleri her yıl topluyor, “Bu soruları nasıl geliştirebiliriz?” diye orada bu soruyu bulmuş. Yoksa o soru üzerinden yapıyor, daha iyisi icat edilirse...

BAŞKAN – Biz de öyle yapıyoruz ama değil mi Başkanım?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Evet, biz de aynı soruları soruyoruz.

Şimdi, sıkıntı şu: Yani 2021'de bütün Avrupa'yla birlikte nüfus sayımı yapacağız. Yani bunu 2021'deki nüfus sayımı TÜİK'in paydaş kurumları var, siz de muhtemelen o kurumların içerisinde olduğunuzdur. Ya da daha o çalışmaların şeyini bilmiyorum, Demografi Dairesi Başkanlığımız yürütüyor o çalışmayı. Yani, şimdi, bizim burada yapmamız gereken, amaca yönelik olarak süreçleri ortaya koymak. Amacı düzgün koymamız lazım. Yani, sanki şöyle bir şeye yoğunlaşıyoruz gibi: Bir kere, dört dörtlük bir yapı kuracağım diyerek zamanı kaybetmek doğru değil.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – O mümkün değil.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Şöyle bir şeye bakmamız lazım, biraz önce örneğini de verdim: Bir sistem kurduk. Her yıl o sistemi daha ileri nasıl götürebiliriz, varsa bir eksiklik, işte, sistemi aksatan, yavaşlatan bir yapı varsa onları nasıl hızlandırabiliriz konusunu konuşuyoruz. İşte dün mesela, ölüm olayı vuku buluyor ama bütün ölüm olayları bizim için çok doğal ölümler olmuyor. Devreye girmesi gereken adli şeyler var, savcılık var, onları uzun uzun konuştuğumuz yani dün. Dolayısıyla, bizim bir sistemi kurmamız, sistemden ne beklediğimizi net olarak ortaya koymamız... Yani, böyle konuşmaya kalkarsak çok uzun detaylarını... Gerçekten herkesin birçok söyleyeceği şeyler vardır ama bunların esas sonuç odaklıları hangileridir konusuna gelmemiz lazım. Biz şimdi...

BAŞKAN – Çok özür dilerim, şunu anlamak istiyorum ben Sayın Genel Müdürüm, Tayyar Bey, biz TÜİK'ten ne bekliyoruz?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Ben söyleyeyim mi efendim, izniniz olursa?

Bizim TÜİK'ten beklediğimiz şudur: Cengiz Bey'in kendisi ifade etti zaten, bir sistemden bahsetti, bir sistem kurdu. “Biz bu sistemimizi mümkün olduğu kadar ileriye götürelim.” Evet, biz buna varız ama biz diyoruz ki TÜİK'e: Dünya örneklerini size gösteriyoruz. Yani, dünyada elbette ki bugüne kadar mükemmel bir şekilde bu verilere ulaşabilen hiçbir ülke yok.

BAŞKAN – Tamam, herkes bunda hemfikir.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Yani, yüzde 100, birebir, hane hane kaydedeceğim, buna ulaşacağım, yok böyle bir şey ama genel manada, makro anlamda ülkenin önündeki belirli süreçleri planlayabilmek için en azından bu benim konuşmamın başında söylediğim, sağlama yapmak dediğim yani idari kayıtlar gelecek, nüfus araştırmalarına bununla ilgili sorular eklenecek veya özellikle spesifik olarak sağlık araştırmaları yapılırken eklenecek olan engellilikle ilgili modülden gelecek bazı sorular... Bir kısmında gelir araştırması yaparken bu sorular, o modülün içine işlenecek. Bu sistemi biraz daha genişletip... Sanırım sıkıntı şu: Yani, biz bu konuda Devlet İstatistik Enstitüsü ya da TÜİK'i suçlamıyoruz, bir suçlama filan yok.

BAŞKAN – Yok, estağfurullah.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Diyoruz ki: Bu sistemin sahibi sizsiniz, bu işi en iyi bilen de sizsiniz, uzman kuruluş da sizsiniz. Şimdi, bu araştırmaları Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak ben yapamam, Sağlık Bakanlığı da yapamaz ama bunu siz yapabilirsiniz yani bizim bu talebimizdir, ülkemizin de ihtiyacıdır, bu modülü geliştirin. Yani, engellilikle ilgili hemen hemen yaptığınız bu demografik sayımlar veya araştırmalarla ilgili birçok modülün içine bu soruları yedirebilerseniz o zaman bizim oradan elde ettiğimiz sonuçlarla belli bir tahmine varmamız daha kolay olacaktır.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Tamam, buradan böyle bir talebinizi aldık biz. Sağlık araştırmamızı yaptık, işte bu sonuçları bulduk. Sizin söylediğiniz... İşte, nüfus çalışmamızda da biraz önce söylediğim il bazında sonuçları çıkardık, verdik size. Yani, bunu nerede kullanacaksınız? İşte biraz önce söyledim; Adana'da şu kadar var, oranı şudur diye, sonuçlar zaten var bizde.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Şunu söylemeye çalışıyorum: Benim söylediğim, sadece bir Adana'yı kastederek değil. Eğer bu teknik olarak mümkün değilse o zaman biz bir araya geldiğimiz toplantılarda uzman kuruluş olarak bize bunun teknik olarak mümkün olmadığını söyleyin. Ama, ben diyorum ki: Türkiye'deki ve dünyadaki süreçleri izlediğimde vardığım sonuç şudur: Bu verilerin değişik kanallardan elimde olması lazım ki ben sağlıklı bir veriye ulaşabileyim yani bu olmadan olmaz.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Ya ben kendimi iyi ifade edemedim... Yani, tutun ki sizin bu söylediklerinizi yaptık biz. Yani, diyorsunuz ki işte: “Bu soruları sorun.” Soruyoruz zaten diyorum ama adını “modül” koyuyorsunuz. Diyelim ki modül olarak da böyle bir adlandırdık ve koyduk. Yani, il bazında bunların öyle olduğunu varsayarak çıktığını söylüyorum ben size.

BAŞKAN – Zaten var olduğunu söylüyor.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Var olduğunu söylüyorum ama hadi yeni yaptım, yeni sonuçlara göre buldum.

BAŞKAN – Bir dakika, şurada, şöyle: Siz de yaptınız. Sizin eksik bulduğunuz bir şey varsa...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Evet, söyleyeyim, sebebini söyleyeyim efendim. Sebep şu: Şimdi, birine gidiyorsunuz. Bakın, ben ilk defa böyle aklım başına geldiğinde -ben kendim engelli birisiyim zaten- birileri bana engellilikle ilgili bir şey teklif ettiğinde onu hiçbir zaman kabullenmedim, kabullenmek istemedim yani. Zaten en büyük sorunlardan birisi bu. Türkiye'de yaşadığımız ana sorun...

BAŞKAN – İshak Bey, tam net olarak söyler misiniz? Yani, net çizgilerle, ben bunu istiyorum, bu lazım bize.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Şunu söylüyorum efendim, sadece bunu söylemeye çalışıyorum: Yani, bu kadar çok fazla modüle yaymamın sebebi şu: İnsanlara direkt olarak bu engellilikle ilgili soru sorarsanız sonuçları alamazsınız.

BAŞKAN – Tamam, siz ne istiyorsunuz?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Onu farklı açılardan sorduğunuz zaman, farklı araştırmaların içinde sorduğunuzda oradan çıkan sonuçlar üzerinden o zaman belki oranları yaklaşık olarak doğru tahmin etme şansınız olabilir. Ailelerin yüzde 50’si engellisini inkâr ediyor.

BAŞKAN – Nasıl soru sormaları lazım?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Sayın Vekilim, o zaman ben izah edeyim.

Araştırmaların hepsini bilmiyorum, TÜİK’in yaptığı araştırmaların hepsine vâkıf olduğumu söyleyemem. Hanehalkı memnuniyeti var mesela. Siz vekil olarak bu hanehalkı memnuniyeti içerisinde engellilerin memnuniyetini görmek ister misiniz? Ben görmek isterim.

BAŞKAN – E tabii ki, hepimizin amacı, maksadı bu.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – İşte bu, amacı bu. Ondan sonra o modülün içerisine ilave edersiniz. O farklı şekillerde ilave edilebilir, tek bir soruyla: Sağlık kurulu raporunuz var mı diyebiliriz veya oradan tüm engelliği alırsınız. Ben artık o araştırmada görme engellinin memnuniyeti, yok, işitme engellinin memnuniyeti, o detayda değilim. Bence sağlık kurulu raporu var mı diye sorabiliriz, ondan sonra veya daha kısa bir şey bulabiliriz. Bu durumda, herkese sorduğunuz süreç içerisinde... Biz bugün geldiğimiz noktada ne diyoruz: Toplumun bir kesimini dâhil etmediğimiz süreçler içerisinde yaptığımız ayrımcılıktır, ayrımcılıkla sonuçlanır. O kesimin memnuniyetini aldığım zaman ben politikama bunu yansıtacağım. Belki çıkardığım ondan sonraki yasayla memnuniyeti artacak, belki düşecek, benim açımdan bu önemli, ben bunun için istiyorum yani biz bunun için istiyoruz.

BAŞKAN – Tamam, istediğiniz sorular var. Size o soruları sorma imkânımız yok mu?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Şimdi, şöyle bir şey var: Biz engellilik bazlı araştırma yapmıyoruz yani modül olarak sorun, ekleyin diyoruz. Her araştırmanın farklı örneklem büyüklüğü var. Bir örnekleme on bin haneyle yaparsınız çünkü on bin hane sizin sorularınızda almanız gerekeni...

BAŞKAN – Tamam, o esnada engellilikle ilgili bir soru soramaz mısınız yani?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – İşte oraya geleceğim. On bin haneyle yaptığım, araştırmaya koyduğum engellilik sorusundan alacağım oran ile 100 bin haneye gidip de engellilikle ilgili soruların alacağım oranı farklı olacaktır. Birinde yüzde 5 çıktı; bu sefer niye birinde yüzde 8 çıktı?” farklılığı çıkacaktır.

BAŞKAN – Ama şimdi zaten o rapora bakarken kaç kişiye sorduğunuz yazdığına göre, herkes de bunun idrakine varır. Yani, çok kişiye sorduğunuzda yüzde bu çıktı, az kişiye sorduysan o yani.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Doğru, örnek büyüklüğünden gelen farklılık vardır. Burada şuna gidebiliriz: Daha çok örneğinin olduğu yani sayıca büyük örneğinizden elde ettiğiniz veriler kitleyi daha iyi yansıtır doğası itibarıyla.

BAŞKAN – Tamam, doğrudur.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – O zaman şuna geleceğim: Biz sürekli, her çalışmamızda, yaptığımız her çalışmamızda engellilikle ilgili soru sormamızın bir anlamı yok. En büyük örneğimizin olduğu anketimiz ne ise... Mesela, 100 bin kişiyle memnuniyet anketi yaptık.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Buna ne diyorlar, biliyor musunuz? Ayrımcılık diyorlar. Bu ayrımcılık olur.

BAŞKAN – Evet, ayrımcılık olur.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yo, yo...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Yani “Her yaptığımız çalışmaya engelli ekleyemeyiz.” demeniz ayrımcılık olur.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Başka bir şey söylüyorum ama ben şimdi.

BAŞKAN – Ama bu konuda Genel Müdüre hak veriyorum ben de yani.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Böyle bir devlet bakışı olmaz ya. Biz engelli o zaman adamdan saymıyoruz, koymayalım araştırmaya, her araştırmada olmasın. Böyle bir şey yok.

BAŞKAN – Yok, öyle değil de...

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Onu demek istemiyorum.

BAŞKAN – Gerçekten her araştırmanızda mutlaka engelli de koymak lazım.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Başka bir şey söylüyorum ama Sayın Vekilim. Yani, şimdi, dedim ya büyük hacimli örneklerde sorduğunuz engellilik sorusundan aldığınız cevap kitlenizi daha iyi yansıtabilir dedim. Yani, ona sormuşsunuz zaten, daha küçük bir hacimle soracağınız şeyle arasında farklılık olacaktır ve doğrudan şunu söylersiniz: Büyük örnekli hacim daha iyi yansıtır.

BAŞKAN – Ama bölge bazlı bakarız biz de o zaman. Yani, küçük ölçekli yaptınız, bu küçük ölçekte bu çıktı. Yani, şuradaki ayrımcılığı yapmamanız adına diyeyim ben size.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Ayrımcılık anlamında değil o.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Efendim, Amerika’nınkine bakalım diyebiliriz, Endonezya nasıl yaptıysa Endonezya’nınkine bakalım diyebiliriz. Amerika bu işi nasıl yaptıysa biz de yaparız. Bizim bu alanla ilgili olarak Türkiye Cumhuriyeti olarak finansman problemimiz yok.

BAŞKAN – Kesinlikle.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Bütün araştırmalarına dâhil edilmesine gerek yok. Biz bu kitaptan mesela hanehalkı memnuniyeti çıkaramıyoruz. Bu ülkeler yapmış diyorum. Siz de hani o anlamda yapan veya yapmayan ve gerekçeleri üzerinden konuşulursa... Örneklem hakikaten bir sınırlılıktır, Başkanımız doğru söylüyor, 10 binde 700 temsil etmeyebilir ama bunlarla ilgili teknik birimleri var; 20 bin olsun, 30 bin olsun. Biz bunun Kalkınma Bakanlığından bütçesini çıkarırız 50 binde, 100 binde, öyle de bir sınırimız yok. Yani, bütün hepsine de değil, uygun bir araştırmaya iyi bir örneklemle temsil edilip dâhil edilebilir. Amerika’nın yaptığını istiyoruz biz, farklı bir şey istemiyoruz.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Hem örnek sınırlaması yapmayalım hem de TÜİK’de bununla ilgili donanım da yeterli kurumsal yapılanma yoksa o da teklif edilir, o da büyütülür, yeterince uzman alınır ve bu iş yapılır.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Amerika’nın yaptığı her şeyi biz de yaparız, orada hiç sıkıntı yok.

BAŞKAN – Yani, biz güçlü bir devletiz.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – O açıdan bir derdimiz yok. Benim görmek istediğim, tut ki yaptık; ben yol haritasını görmek istiyorum yani Türkiye İstatistik Kurumu 3 bin-5 bin personelini alana sürecek, 200-250 bin haneyi ziyaret edecek, orada insanlara cevaplama yükümlülüğü getirecek, bunlar bayağı yüklü işler ki oldukça yoğun çalıştığımız bir programımız var, Sağlık Bakanlığımızın birçok talebi vardı.

BAŞKAN – Ama bir dakika şimdi, o kadar kişiyle siz sahaya girdiğinizde zaten yaptığınız herhangi bir araştırmanın içine engellilik grubunu eklemenin bir anlamı yok diye düşünmeyin.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yok diye değil, esas o modüle ağırlık olsun diye, öyle bir şey yaptık diye onu senaryolaştırmak adına söylüyorum.

BAŞKAN – Zaten yaptığınız bir şeyin içine engelli de katacaksınız, bu kadar yani çok zor bir şey değil.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Dünya bunu zaten çok uzun yıllardır yapıyor Sayın Vekilim.

BAŞKAN – Zaten yaptığımız bir araştırmanın içine “engellilik” kavramını da sokmuş olacağız. Anladığım doğru mu Sayın Genel Müdürüm?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Evet, doğru efendim. Dünya bunu yıllardır yapıyor zaten.

BAŞKAN – Yaptığınız araştırmaların içinde mutlaka engelli istiyoruz ki artık engellilik... Nasıl söyleyeyim... Engellinin kadını, erkeği olmaz, engelli normal bir birey gibi, sağlıklı bir birey gibi değildir ama yapılan her araştırmada engellinin de o konunun içerisindeki konumunu görebilmek bizim amacımız, anlatabiliyor muyum?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Aynen.

BAŞKAN – Bunu yapmak bizim için zor değil, öyle değil mi?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Sayın Vekilim, 2009 yılında imzaladık mı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ni? 2015’te Ek Protokolü’nü imzaladık mı? İmzaladık. Ben Manhattan’da Washington Gruba da gittim, etkinliğine de katıldım. Şimdi, bakın, biz her sene Türkiye’nin odak kurumu olarak raporlamasını yapıyoruz Türkiye’de şunu yaptık, bunu yaptık diye. Yani, dünya bunu zaten çoktandır yapıyor. Bu kadar çok yük getirecek... Biz geç bile kalmışız. Bunu Amerika nasıl yapıyorsa biz de aynı şekilde yapalım, ilave edelim, ekleyelim, ondan sonra bu sonuçları nasıl değerlendireceğimizi bize bıraksın Cengiz Bey yani onun sorgulamasını şey yapmasın.

BAŞKAN – Uzmanımız da bir şey söylemek istiyor sanırım.

YASAMA UZMANI RABİA ARABACI KARİMAN – Ben naçizane bir şeyi merak ettiğim için sormak istiyorum: Şimdi, anladığım kadarıyla istatistiki bir gerçeklik var ortada hani belli bir kapsamı aşması gerekiyor ki bazı yaptığımız çalışmaların, biz daha hata payı düşük sonuçlara ulaşmak için o çalışmaya engellilik modülünü ekleyebilelim. Peki, böyle bir şey söz konusu olabilir mi? Yani, sizin

daha geniş ölçekli yaptığımız ve Türkiye’deki engellilik gerçeğinde daha doğru sonuca ulaşabileceğimiz nevi çalışmalarda engellilik modülünün eklenmesi söz konusu olabilir mi? Yani, ayrımcılık olarak demiyorsunuz siz anladığım kadarıyla da istatistiki bir gerçeklik...

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Kanuni bir zihniyet, evet, kabul edilebilir.

YASAMA UZMANI RABİA ARABACI KARİMAN – O söz konusu olabilmeli. Sayın Vekilim, muhtemelen bunun belki istatistiki bir çalışmayla bu yönde bir şeyi olacak ama idari kayıtlarla da beslenmesi gibi bir şey de söz konusu olacak. Hani, acaba TÜİK açısından bu söz konusu olabilir mi, ben onu merak ediyorum.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Tabii ki mümkün olabilir yani TÜİK böyle engellilik sorularına rezistans gösteriyor gibi bir şey algılanmasın. Benim demek istediğim, olur olmaz her çalışmaya engellilik sorusu sormanın bir anlamı yok. Neden? Çünkü tahmin düzeyi düşüktür ve istatistiksel olarak kabul edilemez, biz bunu yayımlayamayız.

BAŞKAN – O zaman diğerlerini yapmanın da bir anlamı yok.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yok, yok, şunu demek istiyorum...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Sayın Vekilim, size bir örnek verebilir miyim? Benim Genel Müdürlüğümüze verdiğim bir örnek var. Mesela, ben merak ediyorum, Genel Müdürlüğümüz Elazığlı. Elazığ’ın mutfak alışkanlıklarını veya kültürel bir özelliğini 5 tane Elazığlıya sorarak ben Elazığ’ın mutfak kültürünü anlayamam veya sosyal bir özelliğini ama 50 taneye sorarsam kafamda bir şey canlanıyor.

BAŞKAN – Yani, siz bu çalışmayı yaptığınız zaman, bırakın biz kendimiz ne yapacağımıza karar verelim diyor sanırım.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Olmaz o.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Daire Başkanımız da diyor ki: “Bu örneklem bunun için yeterli değil.” biz de diyoruz ki artırın yani daha fazla kişiye sorun temsil edebilmekle ilgili olarak. Yani, bir şeyi anlayabilmek için...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Şu iddia da değil efendim yani bütün araştırmalara bunu ekleyin değil. Biz diyoruz ki Amerika ne yaptıysa biz de ona razıyız. Amerika’da mesela toplum araştırmasını yaparken ekliyor, mevcut nüfus araştırmasını yaparken ekliyor, on yıllık nüfus sayımını yaparken –on yılda bir yapıyorlar- yine ekliyor, ulusal sağlık araştırması yaparken ulusal sağlık araştırması engellilik eki ekliyor veya gelire katılım araştırması yaparken de engellileri ekliyor veya onun dışında gelir dinamikleri grubu yani bunun araştırmasını yaparken...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Endonezya sosyoekonomi araştırmasına dâhil etmiş. Sosyoekonomi araştırmasından engelli bireylerin sosyal, ekonomik durumlarına ilişkin verileri analiz edebiliyor hem de topluma diğerleriyle beraber sorduğu için o grup içerisinde analiz edebiliyor.

BAŞKAN – Sayın Başkanım, zaten elimizde bir örnek var, bizim de bunu yapacak gücümüz var. Amerika nasıl yapıyorsa biz de aynısını yapabiliriz.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ –Veya en iyisini hangi ülke yapıyor?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Ben şunu merak ediyorum ya, merak ediyorum bunu: Ben tattım size 2011 sonuçlarını verdim. 3 milyon haneye sormuşum -ki ben onun yüzde 1'ine gideceğim eğer giderim dersem- 3 milyon hane sonuçlarını nasıl kullanacaksınız siz?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Nasıl?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – 2011 nüfus konut sonuçlarını verdim size. Onu nasıl kullanacaksınız? Buyurun dedim, sonuçları bugün itibarıyla koydum.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Biz bunları kullanıyoruz.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yani, nasıl kullanıyorsunuz?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Çok yoğun bir şekilde kullanıyoruz.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – O zaman verin politika üretilsin yasasiler tarafından.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Ama yetmiyor diyoruz.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yetmiyor diyorsunuz da ne istiyorsunuz da yeterli olacak? Vereceğimiz bu sonuçta. Eksik ne?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMEMLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRESİ BAŞKANI TAYYAR KUZ – Cengiz Bey, bakan, biz bu verileri kullanıyoruz. Bu Komisyonun verilerle ilgili görüşmesinde sizlerin bir görüşü var. Konuşmanıza da sağlıklı veri olmaması ve veri ihtiyacıyla ilgili olarak girizgah yapıldı. Biz yetmiyor demiyoruz bu çalışmayla ilgili olarak, bu taraf diyor, biz demiyoruz. Ben bu verileri kullanıyorum, il bazında kullanıyorum.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – İzin verin ben cevap vereyim Tayyar Bey.

Cengiz Bey, şöyle bir cevap vereyim, bakan: Şimdi, ben Türkiye’de engellilikle ilgili bir sosyal politika belirleyeceğim yani Hükümetime teklif ediyorum, diyorum ki ben engellilere şöyle şöyle haklar vereceğim diyorum. Ondan sonra, Hükümet de diyor ki: “Tamam, getirin bir inceleyelim.” Teklif ediyorum. Şimdi, 11 bin ağır engelli şu anda özel bakım merkezlerinde bakılıyor. Bunun dışında bakılacak adamlar da var ama ben onların sayısının kaç olduğunu bilmiyorum. Ben, işte, şöyle haklar verilsin diye teklif ettiğim zaman bunu, o zaman Meclis komisyonunda bu karar görüşülürken diyor ki Maliye Bakanlığı “Bunun sayısını tam olarak söyleyin ki ona göre bu politikaların uygulanabilir olup olmadığını söyleyeyim.”, “E, tahmini söyleyin.” Tahmini de söyleyemiyorum. O zaman ya reddediyor.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Ama Sayın Genel Müdürüm, bize biraz önce verdiğiniz ülke örnekleri 2000’ler, 2001’ler, 2002’ler. Ben 2011 sonuçlarını veriyorum, alın kullanın.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Bir saniye, bakan, şöyle: “Tahmini söyleyin.” Söyleyemiyorum. O zaman diyor ki: “Ya, bunu uygulayın ya da...” İsrar ediyoruz yani verelim engellilerimize bu hakları diyoruz.

BAŞKAN – 2022 hakları gibi.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Çıkıyor bu, çıktıktan sonra sayı bizim tahmin ettiğimiz çok üstünde çıkınca kıyamet kopuyor. Bu sefer, öbür taraftan, Maliye bunları kesmeye, cezalarıyla birlikte bana geri verin demeye, Türkiye’de bir hoşnutsuzluk yaratmaya, mahkemelere gitmeye, belki 800 lira verdiğiniz adama on yıldır vermişseniz on yıllık faiziyle birlikte geri istemeye başlıyor. İşte, böyle sıkıntılar doğuruyor. Ben burada kullanacağım yani bunu.

BAŞKAN – Gerçekten sayıya ihtiyacımız neden var? Mesela, bizim 2022 sayılı Yasa’mız var. Orada 65 yaşa verilen hakları engellilere de verelim diye düşünüyoruz, şu anda Maliye Bakanlığıyla görüşüyorum ben fakat çıkan sayıyı tespit edemedik. Tespit edilen rakam büyük mü küçük mü, onu öngöremediğimiz için engellilere de 65 yaşa verdiğimiz gibi veremiyoruz. Yani, şu anda sayıyla ilgili sıkıntımız olduğu için zaten üstünde duruyoruz.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Ben de diyorum ki TÜİK’in size verebileceği en iyi rakam 2011 sonuçları, 3 milyonun üzerinde haneyle yapılmış. Yani, ben bunları bir karşı argüman getirmek derdiyle söyleyemiyorum yani doğru bir şey çıksın ortaya ve ne yapacağımızın kararını vermek, adımlarımızı düzgün atmak anlamında söylüyorum.

Şimdi, 2011 sonuçları var, 3 milyon haneyle yapılmış bir çalışma. Şimdi, bizim kurumun yapacağı taş çatlasa 100 binlik hane. Yani, şimdi, otuzda 1’ine tekabül ediyor. Daha altların... Hani diyorsunuz ya “Bu rakam doğru değil.” İşte, 10 binlik haneyle yaparsanız öyle çıkar; 3 çıkar, bir bakarsınız 5 çıkar. “Ne yani yüzde 100 mü arttı?” diyecek bu sefer de. Hani, dediniz ya ara modüller falan. Biri 3, öbür sene diyeceğiz ki 5. Bu kadar küçük örnekle rastgelelikten kaynaklı olarak bir 3 çıkacak... “Türkiye’de engellilik yüzde 100’ü mü arttı, böyle saçma şey mi olur?” denecek, doğru mu? İşte böyle problemler. Ben hani her şeye konulmasının bir sakıncası... Ayrımcılık hayatta yapacağım bir şey değil. Böyle sıkıntılar var, bunun arkasında TÜİK... Zaten A desen B anlaşılıyor, böyle bir kurumuz yani.

BAŞKAN – Ama bir dakika, şunu söyleyeceğim: Yani, biz sadece sizi baz almayacağız. Sizi almamız gerekiyor ama sağlık kurullarından da alacağız bunu.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Onun için diyorum ki Bakanlığımız alsın 2011’i, temel kursun yani 2011’i profil anlamında temel olarak kullansın ve idari kayıtlarla bu profili özelleştirecek yani bireye dönüştürecek politikaların üzerinde çalışsın, benim önerim bu.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Bu, hiçbir şey yapmayacağız demektir, bunun üzerine çalışma yapmayacağız demektir, bunun anlamı bu. Ben de diyorum ki bu bana yetmiyor yani benim doğru politika belirlemem için bu bana yetmiyor.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Orada bir nokta koyun, ben şöyle devam edeyim: Benim size kadın nüfus oranı Türkiye’de yüzde 49,8, en az engelli kadın nüfus oranı yüzde 7,9 diye birtakım rakamlar üretmem size ne verecek her yıl?

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Hayır, ben sadece rakam üretin demiyorum. Bakın, hane memnuniyet araştırması yapıyor musunuz? Değişik anketler yapıyor musunuz? Peki, buna engelliye niye dâhil etmiyoruz? “Şehirlerden memnun musunuz?” diye insanlara soruyorsunuz.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Size sonuçta bu rakamları vereceğim, onu demek istiyorum.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Sayın Vekilim, bir şey yanlış anlaşıldı herhâlde. Hanehalkı memnuniyeti -araştırmanın tam ismi bu mudur, bilmiyorum ama- araştırma sonuçları çıkarıldığı zaman, toplumun yüzde 80'i hayatından memnun, engelliler de yüzde 75 memnun veya yüzde 81 memnun, bu çıkacak. Türkiye’de kaç tane engelli var çıkmayacak ki.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Tamam, nasıl kullanacaksınız siz onu? Toplumda engellilerin yüzde 81’i hayatından memnun değil. . .

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – O araştırmanın detayını bilmiyorum ama sıklıkla araştırması değil ki yani yok düşük çıkmış, şey çıkmış. Ben bunu nasıl kullanırım? Eğer engelliler genel profilin, genel popülasyonun altındaysa engellilerin sıkıntılarının. . .

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Memnuniyetini artırmak üzere politika üretim yani bu sadece sosyal yardım veya sayı değil.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Memnuniyet artışı... Arkasından, mesela evde bakım uygulanmadan önce böyle bir araştırma olsaydı evde bakım bağlandıktan sonra artışına bakardım. Sağlık Bakanlığı mesela birçok şeyi oradan çıkarabiliyor.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Onu şöyle yapabiliriz, sizin veri tabanınızı alırız, onlara engellilerin sorun-beklenti anketi yapmıştık, onun bir örneğini yine yaparız.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – O işte normal örnekleme yansıtmaz. Şöyle: Herhangi bir Türk vatandaşının memnuniyetini niye merak ediyorsam engelli olanını de onun için merak ediyorum çünkü eşitlik bunu gerektiriyor. Yani, daha ekstra bir şey söylemem gerekmiyor.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Bizzat engelli çerçevesinde. . .

BAŞKAN – Ama çok güzel bir nokta koydu Tayyar Bey gerçekten de. Diğerlerini niye yapıyorsanız engellileri de o yüzden yapacaksınız. Yani, bu işin niyesi yok aslında.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İSHAK ÇİFTÇİ – Efendim, bütün sorun şu, bakın: Engelliye bir hak verdiğimizde hâlâ bu bizim kamuda veya devlette, her tarafta, bazen de çok istisna da olsa siyasetçilerimizde, ulufe veriyormuşuz gibi, yardım veriyormuşuz gibi algılanıyor. Bu bir haktır yani hak temelli bir şeydir. Bu, bir ulufe değildir. Ben ne yapacağım engellilerin sonuçlarını? Ne yapacağıma ben karar vereyim ya, sen ona karar verme. Ben sonuçları istiyorum. Yani bu, bir haktır ve bu hakları insanlara verirsiniz, ondan sonra bu hak temelli verdiğinizizi de siz kimseye ulufe dağıtmıyorsunuz, iyilik yapmıyorsunuz. Bu ülkede bütün vatandaşların sahip olduğu hakların aynısına engelliler de sahiptir diyorum ben.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Hayır, ben engelli olarak demiyorum, kurumsal olarak diyorum.

BAŞKAN – Niye diğerlerine kurumsal olarak ne yapacaksınız diye sormuyorsunuz? Türkiye’deki sağlıklı insanlara sordunuz, dediniz ki: “İşte, hayatınızdan memnun musunuz?” Ne yapacaksınız bunları?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Türkiye’deki insanları sağlıklı insanlar diye ayırt etmiyoruz ki Sayın Vekilim.

BAŞKAN – Hayır ama öyle demeyin, şimdi, bizim engellilerle ilgili kendi çapımızda yaptığımız bir araştırma bu. Yani bu, insan bazlı tabii ki öyle olacak ama sağlıklı insanlar ve engelli insanlar var, biz, onları ikiye ayırıyoruz. Şu anda engelli gruplarla ilgilendiğimiz için, bizim konumuz olduğu için... Siz şimdi, sağlıklı insanlara sorduğunuzda bunu ne yapıyorsunuz?

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Sonuçlarını yayınlıyoruz işte, sağlıklı diyemiyoruz, Türkiye’de yaşayanlar eğitimden ne kadar memnun, sağlıktan ne kadar memnun, adaletten ne kadar memnun, o tür sonuçlar çıkarıyoruz eğer konu memnuniyet anketiyse. Ama siz “Ben hayır, engellilerin durumunu görmek istiyorum özelinde.” diyorsanız diyorum ben, engelli veri tabanını biz kullanırız, engelli veri tabanının içinden örneğimizi çekeriz, seçtiğimiz bütün haneler engelliler olur, gider sorarız onlara.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Olmaz ki o, ayrımcılık olur gene.

Şimdi, biz şöyle bir soru soralım Sayın Vekilim...

BAŞKAN – Herkese yaptırmanız...

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Hayır, engellileri bilmek istediğiniz için...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – “Otobüse binmekten memnun musunuz?” diye bir soru soralım. Muhtemelen rampa kullanmadan otobüse binen herkes “Memnunum.” diyecek ama bir engelli “Ben bundan memnunum.” diyebilecek mi?

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Demeyecek.

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Demeyecek.

BAŞKAN – Yani yaptığınız araştırmaya bunu da böyle sıkıştırsanız çok mu zor olacak acaba?

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Neyse, biraz daha çalışmak gerekiyor galiba, öyle gözüküyor. Bu verileri en azından tekrar tartınsınlar yani. Şimdi, burada yöntem bayağı tartışılıyor, yöntemde de anlamıyorlar, öyle gözüküyor. O zaman tekrar bilimsel olarak baksınlar, belki bir sonraki şeye bir bilgilendirme notu getirirler, daha katkı koyarlar yani. Çünkü bir yere varılamayacak sonuçta.

BAŞKAN – Evet, şu anda bir şeye varamayacaksınız galiba diye düşünüyoruz. Bir dahaki toplantıda o zaman...

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Kurumsal olarak şunu alabilirsek yani Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumundan engellilikle ilgili ne istiyor, resmî yazıyla bize göndersinler bir bilelim çünkü bunlar...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ARAŞTIRMA GELİŞTİRME VE PROJE DAİRE BAŞKANI TAYYAR KUZ – Ben daha önceden gönderdim, yanıt gelmedi ama çok önceden gönderdim.

BAŞKAN – O zaman tekrarını talep ediyoruz.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Yenileyin, yenileyin. Zaten bu toplantının amacı da bu değil mi?

Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

NURETTİN DEMİR (Muğla) - Bu toplantının amacı da coğrafi olarak engellilerin tespiti, değil mi?

BAŞKAN – Çok doğru.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Bunun için ne yapabiliriz? Yani siz bunun nasıl olacağını, nasıl yapabileceğinizi belirleyeceksiniz, belki bizden de, Komisyondan da bir görüş alacaksınız, belki önümüzdeki çalışma dönemine yeni bir strateji belirleyeceksiniz; bu kadar basit bu iş.

BAŞKAN – O zaman şöyle, öze geldik, sonuçta bir talep olarak yazılı bir şekilde göndereceğiz TÜİK'e, neler sorulmasını ya da ne istiyoruz, ne yapmak istiyoruz noktasında resmî bir yazıyla başvuracak ve Sayın Daire Başkanımız da bunu ele alıp bakabilir.

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Kurum Başkanlık düzeyinde ele alalım. Çünkü bütün hane halkı araştırmalarında soralım bunu diyorsanız, ki bütün hane halkı araştırmaları...

BAŞKAN – Şimdi, bunun detayını o zaman...

TÜİK SOSYAL SEKTÖR İSTATİSTİKLERİ DAİRE BAŞKANI CENGİZ ERDOĞAN – Yani detaylı olarak ne istendiği...

BAŞKAN – Tamam, bunun detayını yazılı olarak bildirsinler...

ENGELLİ VE YAŞLI HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ İŞHAK ÇİFTÇİ – Bize gelecek cevaba göre yeniden bir toplantı yapalım, kararlaştıralım, en doğrusu bu olur.

BAŞKAN – Tamam, öyle yaparız.

Bu arada ben toplantıyı bitirmek istiyorum.

Çok teşekkür ediyorum hepinize.

İnşallah bir dahaki toplantıya güzel bir sonuçla gelmek nasip olur.

Ağzınıza, yüreğinize sağlık katkılarınızdan dolayı, minnettarım, sağ olun, teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 16.34

